

UCHWAŁA Nr XI / 104 / 2025

**Rady Powiatu Niżańskiego
z dnia 28 kwietnia 2025 r.**

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Niżańskiego na lata 2025 – 2030

Na podstawie art. 4 pkt 3 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 107 z późn. zm.) w związku z art. 16 b i art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r., poz. 1283 z późn. zm.)

Rada Powiatu Niżańskiego uchwala, co następuje:

§ 1

Uchwala się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Niżańskiego na lata 2025 – 2030, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Niżańskiego.

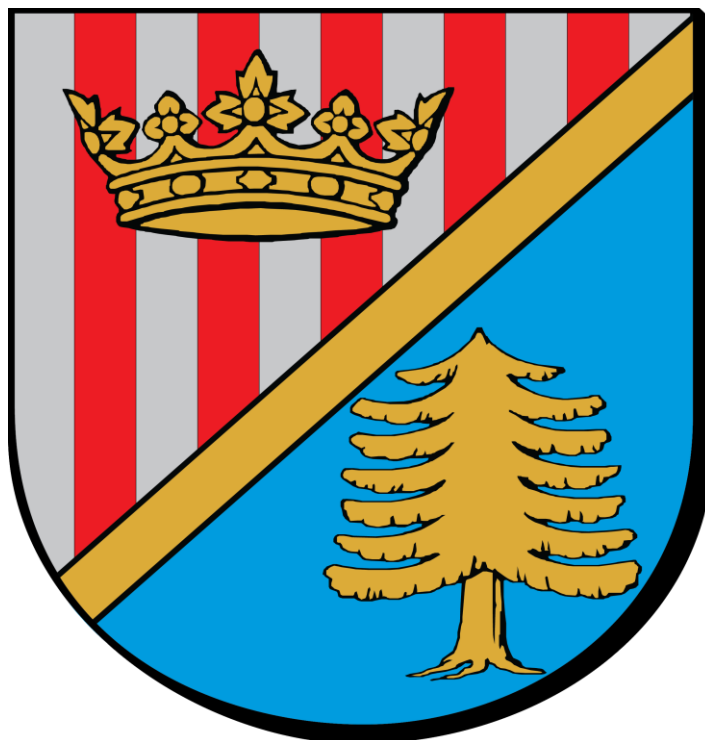
§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

/-/ Sylwester Daško

*Załącznik do uchwały Nr XI/104/2025
Rady Powiatu Nizańskiego
z dnia 28 kwietnia 2025 r.*

***Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla
Powiatu Nizańskiego
na lata 2025 – 2030***

***OPRACOWANIE:
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku
Nisko, 2025 r.***

Spis treści:

1.	Wstęp	4
2.	Proces wypracowywania strategii	5
3.	Charakterystyka Powiatu	5
4.	Diagnoza sytuacji społecznej w Powiecie Niżańskim	6
4.1	Demografia	7
4.2	Bezrobocie i ubóstwo	8
4.3	Niepełnosprawność i długotrwała choroba	11
4.4	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	15
4.5	Uzależnienia alkoholizmu i narkomanii	18
4.6	Zdarzenia losowe	20
4.7	Przemoc w rodzinie	20
4.8	Bezdomność	22
4.9	Usługi opiekuńcze	23
4.10	Umieszczanie w domach pomocy społecznej	24
5.	Podmioty działające w obszarze pomocy społecznej w Powiecie Niżańskim	25
6.	Analiza SWOT	45
7.	Misja i cele strategii	51
8.	Kierunki rozwoju pomocy społecznej w dziedzinach realizowanych przez Powiat	52
9.	Sposób i wskaźniki realizacji strategii	56
10.	Monitoring i ewaluacja strategii	63
11.	Zakończenie	63

1. WSTĘP

Obowiązek opracowania powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych nakłada na samorząd powiatowy ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1283). Dokument ten powinien obejmować diagnozę sytuacji społecznej, prognozę zmian w zakresie pomocy społecznej, a także cele, kierunki i sposoby realizacji założonych i planowanych w tym zakresie działań.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych to instrument, dzięki któremu możliwe jest wskazanie najważniejszych problemów społecznych mieszkańców Powiatu Niżańskiego i wdrożenie odpowiednich przedsięwzięć ukierunkowanych na jej nadrzędny cel jakim jest poprawa życia i dobro człowieka.

W związku z powyższym, niezbędna jest dogłębna analiza, właściwe określenie problemów i przedstawienie realnych do zrealizowania celów. Stworzenie strategii jest również konieczne po to, aby samorząd mógł pozyskiwać środki zewnętrzne na realizację projektów z zakresu pomocy społecznej.

Założenia strategii są zgodne z innymi kluczowymi dokumentami rozwojowymi tj:

- 1) Strategią Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030:
 - w zakresie celów strategicznych – zapewnienia lepszej jakości funkcjonowania osób niepełnosprawnych, poprawy sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym,
 - w zakresie celów szczegółowych – rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej, wsparcie dla osób zagrożonych lub dotkniętych przemocą w rodzinie oraz dla osób niepełnosprawnych i ich otoczenia.
- 2) Strategią Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030:
 - w zakresie celów operacyjnych – wzmocnienia systemu pieczy zastępczej oraz wsparcia dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej, zwiększenia udziału organizacji pozarządowych w realizacji zadań reintegracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, zmiany postaw społecznych wobec osób niepełnosprawnych, rozwojowi partnerstwa i otoczenia na rzecz ekonomii społecznej.
- 3) Strategią Rozwoju Powiatu Niżańskiego na lata 2023 - 2030:
 - w zakresie celu strategicznego – stworzenia wszechstronnego systemu wsparcia rodziny,
 - w zakresie kierunków rozwoju – zapewnienie najlepszych warunków wychowania dzieciom pozbawionym opieki rodziców, rozwijania systemu wspierania niepełnosprawnych i seniorów, zagwarantowania odpowiedniej pomocy ofiarom przemocy i usamodzielnianym wychowankom różnych form opieki zastępczej.

2. PROCES WYPRACOWYWANIA STRATEGII

Prace nad wypracowywaniem niniejszej strategii koordynował Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku – Marta Ciosmak, natomiast materiał został opracowany przez zespół, w którego skład weszli: Dyrektor Poradni Psychologiczno–Pedagogicznej w Nisku – Dorota Rabińska, Dyrektor Specjalnego Ośrodka Szkolno–Wychowawczego w Rudniku nad Sanem – Marta Szczepańska, Kierownik Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Rudniku nad Sanem – Ewa Maziarz, Kierownik Warsztatu Terapii Zajęciowej i Środowiskowego Domu Samopomocy w Rudniku nad Sanem – Ks. Tomasz Szostek, Dyrektor Domu Dziecka „Nasz Dom Dzieciątka Jezus” w Rudniku nad Sanem – S. Irmina Butowska, Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne w Ulanowie – Kierownik Katarzyna Pawłowska, Dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy w Nisku – Agnieszka Łyda, Naczelnik Wydziału Edukacji, Spraw Społecznych i Promocji Starostwa Powiatowego w Nisku – Anna Orzoł.

Podstawą do opracowania diagnozy społecznej ujętej w strategii były informacje i materiały uzyskane z następujących instytucji: Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu, Komenda Powiatowa Policji w Nisku, Powiatowy Urząd Pracy w Nisku oraz Starostwo Powiatowe w Nisku. Ponadto wykazano dane statystyczne z baz danych Głównego Urzędu Statystycznego i Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku.

3. CHARAKTERYSTYKA POWIATU NIŻAŃSKIEGO

Powiat Niżański leży w Kotlinie Sandomierskiej na skraju Puszczy Sandomierskiej. Rozpościera się po obu stronach rzeki San w północnej części województwa podkarpackiego i stanowi lokalną wspólnotę samorządową tworzoną przez mieszkańców powiatu oraz terytorium obejmujące 7 gmin.

Mapa powiatu z podziałem administracyjnym na gminy

Od północy i północnego wschodu administracyjnie powiat niżański graniczy z powiatem janowskim i biłgorajskim (woj. lubelskie), od wschodu z powiatem leżajskim, od południa i południowego zachodu z powiatem rzeszowskim i kolbuszowskim, a od zachodu z powiatem stalowowolskim. Powiat niżański położony jest w północnej części województwa podkarpackiego, przy obrzeżach województwa lubelskiego.

Powierzchnia powiatu wynosi blisko 786 km², natomiast administracyjnie współtworzy go siedem gmin:

➤ **trzy miejsko – wiejskie:**

- Gmina i Miasto Nisko (142 km², co stanowi 18,13% powierzchni powiatu niżańskiego),
- Gmina i Miasto Rudnik nad Sanem (79 km², co stanowi 10,02% powierzchni powiatu niżańskiego),
- Gmina i Miasto Ulanów (119 km², co stanowi 15,22% powierzchni powiatu niżańskiego),

➤ **cztery gminy wiejskie:**

- Gmina Harasiuki (168 km², co stanowi 21,42% powierzchni powiatu niżańskiego),
- Gmina Jarocin (91 km², co stanowi 11,51% powierzchni powiatu niżańskiego),
- Gmina Jeżowe (124 km², co stanowi 15,76% powierzchni powiatu niżańskiego),
- Gmina Krzeszów (62 km², co stanowi 7,94% powierzchni powiatu niżańskiego).

Według danych z Głównego Urzędu Statystycznego na dzień 31.12.2023 r. liczba mieszkańców Powiatu Niżańskiego wynosiła ogółem 63 733 osób. Gęstość zaludnienia wynosiła średnio 81 osób na km².

4. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W POWIECIE NIŻAŃSKIM

Nieustanne zmiany społeczno–gospodarcze zachodzące w polskim społeczeństwie w ostatnich latach wymagają ciągłego dostosowywania i ulepszania form pomocy społecznej przez wskazane do tego celu podmioty.

Skuteczne realizowanie zadań samorządu w zakresie problemów społecznych musi mieć oparcie w odpowiedniej diagnozie, w taki sposób, aby uniknąć negatywnych skutków zachodzących przemian społeczno–gospodarczych. Diagnoza sytuacji społecznej w powiecie wynika z danych uzyskanych na potrzeby opracowania strategii z jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, Powiatowego Urzędu Pracy, Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Nisku oraz z innych instytucji z terenu powiatu.

4.1 Demografia

Sytuacja demograficzna stanowi istotny element dla przyszłości każdego regionu. Strukturę ludności powiatu nizańskiego w latach 2021 – 2023, według danych statystycznych Głównego Urzędu Statystycznego, przedstawia tabela 1. Z analizy danych w niej zawartych wynika, że liczba mieszkańców powiatu nizańskiego systematycznie maleje.

Tabela 1. Struktura ludności powiatu nizańskiego.

Lata	Ogółem	Gęstość zaludnienia na 1 km ²	Mężczyźni	Kobiety
2021	64 428	82,0	31 761	32 667
2022	64 057	81,5	31 544	32 513
2023	63 733	81,0	31 344	32 389

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Na koniec 2023 roku powiat nizański zamieszkiwało 63 733 osób, przy czym miasta liczyły 22 220 osób, natomiast wsie 41 513 osób. Gęstość zaludnienia na 1 km² systematycznie spada i obecni jest na poziomie 81 mieszkańców na km².

Tabela 2. Ruch naturalny w Powiecie Nizańskim w latach 2021 – 2023.

Lata	2021	2022	2023
Wyszczególnienie			
Małżeństwa	306	228	226
Urodzenia żywe	506	441	434
Zgony ogółem	867	680	616
Przyrost naturalny	- 361	- 239	- 182

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Z powyższego zestawienia wynika, że systematycznie spada liczba zawieranych małżeństw, urodzonych dzieci i liczba zgonów jednak powiat nizański ma ujemny przyrost naturalny. Natomiast strukturę ludności według grup wiekowych w latach 2021 – 2023 przedstawia tabela 3.

Tabela 3. Ludność powiatu nizańskiego według grup wiekowych w latach 2021 – 2023.

Ludność w wieku	Lata		
	2021	2022	2023
Ludność ogółem, w tym:	64 428	64 057	63 733
- w wieku przedprodukcyjnym	9 447	9 179	8 922

- w wieku produkcyjnym	44 088	39 099	38 593
- w wieku poprodukcyjnym	10 893	15 779	16 218

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Struktura wiekowa mieszkańców Powiatu Niżańskiego ulega trendom ogólnokrajowym, wedle których następuje spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym, a następuje wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym. Ta negatywna tendencja będzie skutkować wzrostem kosztów systemu ochrony zdrowia i opieki nad ludźmi starszymi.

4.2 BEZROBOCIE I UBÓSTWO

Jednym z głównych problemów występujących w Polsce w obszarze polityki społecznej jest zjawisko bezrobocia. Jako bezrobotnego uznaje się osobę niezatrudnioną, nieprowadzącą działalności gospodarczej i niewykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia (w pełnym lub niepełnym wymiarze pracy). Bezrobocie wywołuje negatywne skutki społeczne, m.in. problemy rodzinne, trudności materialne, alienację społeczną, patologie np. alkoholizm i przemoc w rodzinie czy przestępczość.

Powiat Niżański od kilku lat przoduje na Podkarpaciu jako powiat z najwyższą stopą bezrobocia (na koniec 2023 r. wynosiła 16,4%, w województwie 8,6%, a w kraju 5,1%). Istotny wpływ na sytuację na rynku pracy w naszym powiecie ma przede wszystkim jego rolniczy charakter oraz słabe uprzemysłowienie.

Tabela 4. Struktura bezrobotnych w powiecie niżańskim w latach 2021 – 2023.

Lata	Ogółem	Kobiety	Z prawem do zasiłku		Bez prawa do zasiłku	
			ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
2021	3 334	1 726	583	297	2 751	1 429
2022	3 116	1 637	613	302	2 503	1 335
2023	3 043	1 532	585	277	2 458	1 255
Razem:	9 493	4 895	1 781	876	7 712	4 019

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Nisku

Bezrobocie na terenie naszego powiatu jest zjawiskiem dynamicznym i zmiennym co ilustruje powyższa tabela. Najwyższy poziom bezrobocia w powiecie niżańskim był odnotowany na koniec 2021 r., natomiast już lata 2022 - 2023 wyróżniały się dużym spadkiem osób bezrobotnych – tabela nr 4.

Tabela 5. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej lub wsparcia z powodu bezrobocia (wg gmin) w latach 2021 – 2023.

Lata Gmina	2021	2022	2023
Harasiuki	78	71	71
Jarocin	44	52	36
Jeżowe	99	85	84
Krzeszów	57	48	50
Nisko	136	119	140
Rudnik nad Sanem	140	124	114
Ulanów	40	40	34
RAZEM:	594	539	529

Źródło: ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu niżańskiego

Z powyższych danych wynika, że liczba rodzin korzystających ze świadczeń z systemu pomocy społecznej z powodu bezrobocia w sześciu gminach powiatu ma tendencje spadkową. Wyjątkiem jest gmina i miasto Nisko, gdzie liczba tych rodzin wzrasta.

Tabela 6. Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy w latach 2021 – 2023.

Lata	Bezrobotni ogółem	Bezrobotni długotrwale ogółem
2021	3 334	2 038
2022	3 116	1 757
2023	3 043	1 673
Razem:	9 493	5 468

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Nisku

W porównaniu z latami poprzednimi poprawiła się sytuacja na lokalnym rynku pracy. Spada liczba osób pozostających bez pracy co przekłada się na ogólny spadek liczby osób korzystających z systemu pomocy społecznej z powodu bezrobocia.

Tabela 7. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych zamieszkujących poszczególne gminy powiatu niżańskiego w latach 2021 – 2023 (dane na 31 grudnia).

Lata	Gmina						
	Harasiuki	Jarocin	Jeżowe	Krzeszów	Nisko	Rudnik nad Sanem	Ulanów
2021	331	249	486	185	1 061	575	447
2022	320	250	435	193	973	540	405
2023	293	249	480	176	940	507	398

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Nisku

Gminy o największej liczbie zarejestrowanych osób bezrobotnych to gmina i miasto Nisko, gmina i miasto Rudnik nad Sanem oraz gmina Jeżowe. Należy jednak odnotować fakt, że liczba zarejestrowanych bezrobotnych w poszczególnych gminach powiatu nizańskiego sukcesywnie spada.

Tabela 8. Struktura osób bezrobotnych według wykształcenia w latach 2021 – 2023.

Lata Wykształcenie	2021	2022	2023
Wyższe	512	490	469
Policealne, średnie zawodowe	844	827	829
Średnie ogólnokształcące	401	343	339
Zasadnicze zawodowe	848	787	760
Gimnazjalne i poniżej	729	669	646

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Nisku

Na koniec 2023 r. wśród bezrobotnych w powiecie nizańskim najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym, następnie kolejno osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i poniżej. Natomiast najmniejszą grupę stanowią osoby z wykształceniem wyższym i średnim ogólnokształcącym.

Negatywnym następstwem zapoczątkowanych pod koniec XX w. przemian ekonomicznych było narastanie w Polsce nierówności społecznych. Dlatego pomimo nieustannego rozwoju gospodarczego kraju, problem ubóstwa nie przestaje znikać z ogólnopolskich statystyk. Podłożem biedy są przede wszystkim takie czynniki jak bezrobocie (zwłaszcza długotrwałe), niepełnosprawność, wielodzietność (program rządowy Rodzina 500+ nie wyeliminował tego czynnika) i brak wykształcenia.

Niemożliwość zaspokojenia podstawowych potrzeb człowieka typu: wyżywienie, ubranie, opieka zdrowotna, mieszkanie, uzyskanie wykształcenia, nie daje człowiekowi szansy do prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie.

W latach 2021 – 2023 w powiecie nizańskim spadła liczba rodzin, którym udzielono wsparcia z powodu ubóstwa.

Tabela 9. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej lub wsparcia z powodu ubóstwa (wg gmin) w latach 2021 – 2023.

Lata Gmina	2021	2022	2023
Harasiuki	122	114	120
Jarocin	35	40	35
Jeżowe	94	80	62
Krzeszów	74	66	59
Nisko	126	122	123

Rudnik nad Sanem	48	54	64
Ulanów	78	84	72
RAZEM:	577	560	535

Źródło: ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu niżańskiego

Z notowanego w ostatnich latach wzrostu gospodarczego kraju nie korzystają osoby dotknięte biedą utrwaloną, przekazywaną międzypokoleniowo. Biorąc pod uwagę dane zawarte w powyższej tabeli największe natężenie problemu ubóstwa osób ubiegających się o pomoc i wsparcie w ośrodkach pomocy społecznej występuje w gminie Harasiuki oraz gminie i mieście Nisko.

4.3 NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ I DŁUGOTRWAŁA CHOROBA

Zjawisko niepełnosprawności to jeden z najczęstszych problemów społecznych spotykanych na całym świecie. Powszechna w Polsce definicja niepełnosprawności zawarta w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 44), niepełnosprawność określa jako trwałą albo okresową niezdolność wypełniania poszczególnych ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy.

Także Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) nie określa niepełnosprawności jako wyłącznie problemu zdrowotnego. W swojej istocie jest to bowiem zjawisko złożone, odzwierciedlające interakcję pomiędzy cechami ciała człowieka i cechami społeczeństwa, w którym on żyje.

Ważnym rozgraniczeniem niepełnosprawności jest jej rozróżnienie pomiędzy niepełnosprawnością prawną a biologiczną. Osobą niepełnosprawną prawnie jest osoba, która ma odpowiednie, aktualne orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony. Osobą niepełnosprawną biologicznie jest osoba, która nie ma orzeczenia, ale charakteryzuje się całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolnością do wykonywania czynności podstawowych.

Tabela 10. Liczba wydanych przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Nisku orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności w latach 2021 – 2023.

Lata	2021	2022	2023
Podmiot			
Dzieci i młodzież do 16 roku życia	192	206	214
Osoby powyżej 16 roku życia i dorosłe	1 287	1 430	1 626

Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Nisku

Dane uzyskane z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Nisku pokazują, że stale wzrasta liczba wydanych orzeczeń tak dla dzieci, jak i dorosłych mieszkańców powiatu niżańskiego.

Tabela 11. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej lub wsparcia z powodu niepełnosprawności (wg gmin) w latach 2021 – 2023.

Lata Gmina	2021	2022	2023
Harasiuki	69	71	79
Jarocin	25	29	24
Jeżowe	112	106	114
Krzeszów	18	26	26
Nisko	132	141	147
Rudnik nad Sanem	61	61	75
Ulanów	50	53	59
Razem:	467	487	524

Źródło: ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu niżańskiego

Najwięcej osób niepełnosprawnych korzysta z systemu pomocy społecznej w gminach: Nisko i Jeżowe. Natomiast w pozostałych gminach liczba niepełnosprawnych ubiegających się o pomoc i wsparcie wynosi poniżej 100 osób. Należy stwierdzić, że w powiecie niżańskim wzrasta liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej lub wsparcia z powodu niepełnosprawności.

Tabela 12. Wysokość środków PFRON przekazanych wg algorytmu powiatowi niżańskiemu na realizację zadań określonych w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych w latach 2021 – 2023.

Nazwa	2021	2022	2023	Razem
Środki przekazane (w zł)	2 070 774,00	2 486 903,00	3 098 833,00	7 656 510,00
Środki wykorzystane (w zł)	2 070 634,49	2 486 777,80	3 098 827,06	7 656 239,35
Środki zwrócone (w zł)	139,51	125,20	5,94	270,65

Źródło: dane własne PCPR w Nisku

Z roku na rok wzrasta kwota środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych dla powiatu niżańskiego, które wykorzystywane są w maksymalnym stopniu.

Tabela 13. Wykaz zadań realizowanych ze środków PFRON – wg algorytmu w latach 2021–2023.

Nazwa zadania	2021		2022		2023	
	Liczba złożonych wniosków	Liczba zrealizowanych wniosków	Liczba złożonych wniosków	Liczba zrealizowanych wniosków	Liczba złożonych wniosków	Liczba zrealizowanych wniosków
Turnusy rehabilitacyjne	83	78	122	91	148	99
Dofinansowanie do przedmiotów ortopedycznych i pomocniczych, sprzętu rehabilitacyjnego osób indywidualnych	256	212	329	260	420	276
Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych	113	68	108	80	92	71
Dofinansowanie do sportu, kultury, rekreacji i turystyki	4	3	4	4	4	4
RAZEM:	456	361	563	435	664	450

Źródło: dane własne PCPR w Nisku

Z powyższych danych wynika, iż pomimo wzrostu środków PFRON przekazywanych Powiatowi Niżańskiemu w ramach algorytmu (tabela 12) duża część wniosków o dofinansowanie pozostaje niezrealizowana – głównie z uwagi na niewystarczające możliwości finansowe.

Tabela 14. Wysokość środków PFRON przekazanych Powiatowi Niżańskiemu na realizację pilotażowego programu pn. „Aktywny samorząd” w latach 2021 – 2023.

Nazwa	2021	2022	2023	RAZEM
Środki przekazane (w zł)	382 747,00	234 875,00	430 200,00	1 047 822,00
Środki wykorzystane (w zł)	371 827,11	232 697,45	413 361,53	1 017 886,09
Środki zwrócone (w zł)	10 919,89	2 177,55	16 838,47	29 935,91

Źródło: dane własne PCPR w Nisku

Z powyższych danych wynika, że pilotażowy program pn. „Aktywny samorząd” cieszy się dużym zainteresowaniem ze strony osób niepełnosprawnych, dzięki czemu środki finansowe przeznaczone na ww. program są wykorzystane prawie w całości.

Tabela 15. Liczba złożonych i zrealizowanych wniosków w ramach programu pilotażowego pn. „Aktywny samorząd” w latach 2021 – 2023.

Nazwa zadania	2021		2022		2023	
	Liczba złożonych wniosków	Liczba zrealizowanych wniosków	Liczba złożonych wniosków	Liczba zrealizowanych wniosków	Liczba złożonych wniosków	Liczba zrealizowanych wniosków
Moduł I	26	23	17	15	20	19
Moduł II	42	41	52	51	67	63
RAZEM:	68	64	69	66	87	82

Źródło: dane własne PCPR w Nisku

Wysokość środków finansowych PFRON jakie samorząd powiatowy otrzymał na realizację pilotażowego programu pn. „Aktywny samorząd” w latach 2021 – 2023 pozwoliła na skierowanie pomocy do dużej ilości beneficjentów tego programu.

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej jasno nie definiuje terminu długotrwałej choroby – co często powoduje problem z jej właściwą interpretacją. Jednakże można przyjąć, iż w systemie pomocy społecznej właściwe określenie długotrwałej choroby – często utożsamianej mianem przewlekłej, jest ściśle związane z koniecznością pomocy dla osoby chorej na skutek wzrostu wydatków związanych z chorobą. Warto zauważyć, iż konsekwencją długotrwałej choroby są niejednokrotnie kolejne problemy społeczne m.in. niepełnosprawność, bezrobocie oraz ubóstwo.

Tabela 16. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej lub wsparcia z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby (wg gmin) w latach 2021 – 2023.

Gmina	Lata	2021	2022	2023
Harasiuki		87	77	107
Jarocin		13	14	12
Jeżowe		112	119	114
Krzeszów		54	62	59
Nisko		193	202	204
Rudnik nad Sanem		83	77	86
Ulanów		36	47	40
Razem:		578	598	622

Źródło: ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu niżańskiego

Najwięcej osób korzysta z pomocy społecznej lub wsparcia z powodu długotrwałej choroby w gminach: Nisko, Jeżowe i Harasiuki. Natomiast w pozostałych gminach powiatu niżańskiego liczba tych osób wynosi poniżej 100 osób.

4.4 BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH ORAZ POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA LUB WIELODZIETNOŚCI

W naszym kraju wciąż występują trudności związane z nieumiejętną lub nieprawidłową opieką rodziców wobec swych dzieci. Ogromna większość wychowanków rodzinnej bądź instytucjonalnej pieczy zastępczej trafia pod opiekę często obcych ludzi na skutek bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych swoich własnych rodziców. Zatem osoby, które z założenia winny zapewnić im prawidłowy rozwój psychofizyczny niejednokrotnie stanowią dla nich zagrożenie.

Pomoc i wsparcie rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych świadczona być może przez instytucje i osoby działające w ramach pomocy społecznej i realizowana w różnorodnym zakresie między innymi poprzez:

- wzmocnienie jej roli i funkcji,
- rozwijanie umiejętności opiekuńczo - wychowawczych,
- wsparcie w opiece i wychowaniu dziecka,
- terapię i poradnictwo specjalistyczne,
- podniesienie świadomości w przestrzeni planowania oraz funkcjonowania rodziny.

Wsparcie instytucji zewnętrznych przy aktywnym udziale rodziny, uwzględniającym jej własne zasoby realizowane być może również w formie:

- pracy z rodziną,
- pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Najnowsze zapisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 49) dają szansę polskim rodzinom znajdującym się w kryzysowych sytuacjach.

Pomoc w takich przypadkach świadczona być może poprzez działania kuratora sądowego bądź też poprzez wsparcie asystenta rodziny - osobę powołaną do podejmowania różnorodnych działań zmierzających do zainicjowania lub stworzenia na nowo niezbędnych kompetencji rodzicielskich.

Tabela 17. Liczba rodzin korzystających z pomocy lub wsparcia z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2021 - 2023 (według gmin).

Gmina \ Lata	2021	2022	2023
Harasiuki	37	34	37
Jarocin	15	16	15
Jeżowe	7	8	8
Krzeszów	16	16	18
Nisko	21	24	37

Rudnik nad Sanem	12	14	16
Ulanów	23	20	15
Razem:	131	132	146

Źródło: ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu niżańskiego

Najwięcej rodzin korzystających z pomocy społecznej lub wsparcia z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jest w gminach: Nisko i Harasiuki.

Tabela 18. Liczba dzieci z terenu Powiatu Niżańskiego umieszczonych po raz pierwszy w pieczy zastępczej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2021 - 2023.

Forma pieczy zastępczej \ Lata	2021	2022	2023
Rodzina zastępcza	12	6	1
Placówka opiekuńczo - wychowawcza	2	16	5
Razem:	14	18	8

Źródło: dane własne PCPR w Nisku

Z powyższych tabel wynika, iż problem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach na terenie powiatu niżańskiego występuje nadal, ale ma tendencję spadkową. Najwięcej rodzin korzystających z pomocy i wsparcia ośrodka pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jest w gminie Nisko i Harasiuki. Natomiast najmniejsze wartości dla tego problemu społecznego wystąpiły w gminach Jarocin, Jeżowe i Ulanów.

Tabela 19. Liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Niżańskiego w latach 2021 – 2023.

Rodzaj opieki zastępczej \ Lata	2021	2022	2023
Rodzina zastępcza spokrewniona	13	11	10
Rodzina zastępcza niezawodowa	11	10	8
Rodzina zastępcza zawodowa	2	2	2
Razem:	26	23	20

Źródło: dane własne PCPR w Nisku

Jak wynika z danych zawartych w tabeli 19 liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Niżańskiego uległa zmniejszeniu.

Tabela 20. Liczba dzieci pochodzących z terenu Powiatu Nizańskiego przebywających w pieczy zastępczej w latach 2021 – 2023.

Lata	2021	2022	2023
Rodzaj opieki zastępczej			
Rodzina zastępcza spokrewniona	31	31	28
Rodzina zastępcza niezawodowa	20	21	17
Rodzina zastępcza zawodowa	10	8	5
Instytucjonalna piecza zastępcza	31	29	32
Razem:	92	89	82

Źródło: dane własne PCPR w Nisku

Najwięcej dzieci przebywało w placówkach opiekuńczo–wychowawczych, rodzinach zastępczych spokrewnionych (dziadkowie, rodzeństwo), w dalszej kolejności w rodzinach zastępczych niezawodowych (dalsza rodzina, osoby niespokrewnione z dzieckiem) oraz rodzinach zastępczych zawodowych.

Ukierunkowanie działań państwa na potrzeby w zakresie ochrony macierzyństwa dotyczy kobiet, które zdecydowały się na posiadanie własnego potomstwa.

Konstytucja RP z 2 kwietnia 1997 r. w art. 18 wskazuje, że macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a matka – zgodnie z art. 71 § 2 zarówno przed, jak i po urodzeniu dziecka ma prawo do szczególnej pomocy władz publicznych, której zakres określa ustawa.

Ochrona macierzyństwa w ujęciu socjalnym ma na celu umożliwienie przezwyciężenia trudnych sytuacji, których rodzina nie jest w stanie pokonać wykorzystując własne zasoby i możliwości. Problemem społecznym analizowanym na potrzeby niniejszego dokumentu, macierzyństwo staje się wówczas, gdy następuje kumulacja innych trudności życiowych np. brak pracy, wykształcenia, zły stan zdrowia lub bieda. Trudna sytuacja bardzo często dotyka rodziny posiadające minimum troje dzieci. Należy podkreślić, iż w polskich realiach samo określenie rodzin wielodzietnych obrało niesłusznie dość pejoratywne znaczenie.

Uzyskane informacje z jednostek realizujących na terenie Powiatu Nizańskiego zadania z zakresu pomocy społecznej, obrazują występowanie danego problemu w różnej skali.

Powodem znacznie odmiennych wartości w stosunku do porównywalnych samorządów może być metoda, według której dana jednostka klasyfikuje podmioty, którym udzielana jest pomoc.

Tabela 21. Liczba rodzin korzystających z pomocy lub wsparcia z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa (według gmin) w latach 2021 – 2023.

Gmina \ Lata	2021	2022	2023
Harasiuki	0	0	0
Jarocin	16	18	14
Jeżowe	79	81	80
Krzeszów	19	20	18
Nisko	34	30	40
Rudnik nad Sanem	35	27	38
Ulanów	15	15	14
Razem:	198	191	204

Źródło: ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu niżańskiego

Pokazane w tabeli nr 21 dane wskazują, iż największą grupą osób ubiegających się o pomoc i wsparcie w zakresie potrzeby ochrony macierzyństwa są mieszkańcy odpowiednio gmin Jeżowe, Nisko, Rudnik nad Sanem i Krzeszów, a w ujęciu całostkowym dla powiatu tendencja jest wzrostowa.

4.5 UZALEŻNIENIA ALKOHOLIZMU I NARKOMANII

Samo określenie człowieka – mianem uzależnionego dotyczy osoby, która wykazuje silną potrzebę zażywania ściśle określonych środków, bądź wykonywania konkretnych działań. Katalog uzależnień nie jest stały. Do tych najczęstszych, jak alkohol, nikotyna, hazard czy narkotyki i inne substancje psychoaktywne, dołączają nowe – związane z korzystaniem z internetu, nałogową pracą czy zakupoholizmem.

Problem uzależnień od alkoholu w dalszym ciągu dotyczy dużej części społeczności powiatu niżańskiego – zarówno bezpośrednio (osoby uzależnione), jak i pośrednio (rodziny, znajomi). Warto zaznaczyć, iż najczęstszym negatywnym skutkiem nałogowego spożywania alkoholu jest zakłócenie prawidłowego życia rodzinnego i wynikającym z niego problemem przemocy domowej. Innymi negatywnymi skutkami spożywania alkoholu są także wykroczenia, przestępstwa, wypadki oraz długotrwała lub ciężka choroba. Ponadto alkoholizm jest często bezpośrednio związany z bezdomnością, bezrobociem oraz bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Z uwagi na powszechność i łatwość nabycia, alkohol staje się dziś towarem pierwszej potrzeby. Dotyczy to zwłaszcza tych ludzi młodych, którzy nie zdają sobie sprawy z konsekwencji wynikających z jego nadmiernego spożywania.

Tabela 22. Liczba osób korzystających z pomocy lub wsparcia z powodu alkoholizmu (według gmin) w latach 2021 – 2023.

Lata Gmina	2021	2022	2023
Harasiuki	41	40	42
Jarocin	10	13	11
Jeżowe	12	12	10
Krzeszów	13	24	27
Nisko	54	46	44
Rudnik nad Sanem	11	16	14
Ulanów	3	4	3
Razem:	144	155	151

Źródło: ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu niżańskiego

Należy mieć świadomość, iż liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu nie jest wyraźnym odzwierciedleniem rzeczywistej skali tego zjawiska, gdyż zdecydowana część tych osób nie zgłasza się do instytucji udzielającej pomocy lub wsparcia w tym zakresie. Alkoholicy zwykle nie zdają sobie sprawy z tego, że wymagają specjalistycznego wsparcia, traktując swoje uzależnienie jak coś normalnego, nie odbiegającego od ogólnie przyjętych norm ludzkiego zachowania.

Pokazane w tabeli nr 22 dane wskazują, iż największą grupą osób ubiegających się o pomoc lub wsparcie z powodu alkoholizmu są mieszkańcy odpowiednio gmin Nisko, Harasiuki i Krzeszów, a w ujęciu całłościowym dla powiatu sytuacja nie ulega większym wahaniom.

Tabela 23. Liczba osób wezwanych na posiedzenie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2021 - 2023.

Lata Gmina	2021	2022	2023
Harasiuki	9	7	7
Jarocin	7	5	7
Jeżowe	11	9	9
Krzeszów	11	2	2
Nisko	60	89	90
Rudnik nad Sanem	6	6	3
Ulanów	2	0	1
Razem:	106	118	119

Źródło: Ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu niżańskiego

4.6 ZDARZENIA LOSOWE

Zdarzenie losowe jest okolicznością, na którą człowiek nie ma wpływu i która występuje nieoczekiwanie. Zdarzenie to pociąga za sobą nieprzewidywane i negatywne skutki (np. zniszczenia po huraganie, powodzi, śmierć). Konsekwencją zdarzenia losowego może być sytuacja kryzysowa, po której naruszeniu ulega sytuacja zdrowotna, materialna lub społeczna człowieka.

Pomoc potrzebującym znajdującym się w sytuacji kryzysowej jest związana z działaniami tzw. „interwencji kryzysowej”.

Tabela 24. Liczba osób korzystających z pomocy lub wsparcia z powodu zdarzenia losowego (według gmin) w latach 2021 – 2023.

Lata Gmina	2021	2022	2023
Harasiuki	5	3	6
Jarocin	1	1	0
Jeżowe	7	2	4
Krzeszów	0	0	1
Nisko	1	3	0
Rudnik nad Sanem	1	1	3
Ulanów	2	5	3
Razem:	17	15	17

Źródło: ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu niżańskiego

4.7 Przemoc domowa

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 424) określa przemoc, jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodzin, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Formy przemocy w rodzinie:

- przemoc fizyczna,
- przemoc psychiczna,
- przemoc seksualna,
- przemoc ekonomiczna i zaniedbanie.

Biorąc pod uwagę kryterium przemocy domowej jako powód ubiegania się o pomoc lub wsparcie w jednostkach pomocy społecznej z terenu Powiatu Niżańskiego można stwierdzić, iż zjawisko to praktycznie nie było obecne w gminach Harasiuki, Ulanów i Jeżowe, natomiast najwięcej przypadków odnotowano w gminach Krzeszów, Nisko, Rudnik nad Sanem i Jarocin. (tab. nr 25).

Tabela 25. Liczba osób korzystających z pomocy lub wsparcia z powodu przemocy w rodzinie ofiary przemocy (według gmin) w latach 2021 – 2023.

Lata Gmina	2021	2022	2023
Harasiuki	0	0	0
Jarocin	2	1	2
Jeżowe	0	0	1
Krzeszów	6	12	14
Nisko	1	3	6
Rudnik nad Sanem	6	2	4
Ulanów	0	0	0
Razem:	15	18	27

Źródło: ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu niżańskiego

Jednakże, podobnie jak w przypadku alkoholizmu, tak i przemoc domowa pozostaje problemem funkcjonującym w ukryciu. Zdecydowana większość osób, doświadczonych zjawiskiem przemocy domowej, nie zgłasza takich przypadków odpowiednim służbom. Dlatego też publikowane oficjalne dane obejmują jedynie niewielki wycinek tego problemu.

Tabela 26. Liczba osób dotkniętych przemocą domową, którym udzielono pomocy przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Rudniku nad Sanem w latach 2021 - 2023.

Lata Forma pomocy	2021	2022	2023
Pomoc stacjonarna	8	4	5
Pomoc specjalistyczna (psychologiczna, socjalna, pedagogiczna)	259	219	220
Razem:	267	223	225

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku

Pomoc udzielana w ramach interwencji kryzysowej osobom dotkniętym przemocą domową obejmowała poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, pracę socjalną, a także pomoc całodobową (zakwaterowanie).

Poniższe dane z Komendy Powiatowej Policji w Nisku w latach 2021 – 2023 obrazują zjawisko przemocy domowej w Powiecie Niżańskim.

Tabela 27. Liczba osób dotkniętych przemocą domową wg danych KPP w Nisku w latach 2021 – 2023.

Lata	2021	2022	2023
Forma działań			
Interwencje domowe	7 412	6 612	4 843
w tym dot. przemocy domowej	853	722	654
Niebieska Karta	169	179	156
z tego na terenie: miejskim	60	59	51
wiejskim	109	120	105
Podejrzenie przemocy domowej	194	202	209
z tego wobec: mężczyzn	27	34	27
kobiet	151	150	116
małoletnich	16	18	55

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Nisku

Policyjne dane potwierdzają ogólne przekonanie, że przemoc domowa (w różnych jej formach) jest niestety wciąż obecna w polskich domach. W dalszym ciągu w świadomości wielu mieszkańców problem przemocy domowej jest tematem wstydlivym – przez co bardzo trudnym w faktycznym odzwierciedleniu. Zaznaczyć należy, że więcej przypadków przemocy domowej ma miejsce na wsi, niepokojącym jest wzrost stosowania przemocy wobec małoletnich.

4.8 BEZDOMNOŚĆ

Jako bezdomnego ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej wskazuje osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowaną na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych, a także osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

Zdarza się, iż bezdomność jest efektem poprzedzających ją problemów społecznych – m.in. alkoholizmu, narkomanii, bezrobocia czy przemocy w rodzinie. Warto zaznaczyć, iż bezdomność może być także efektem własnego wyboru, jednakże są to zwykłej decyzje osób z zaburzeniami natury psychicznej.

Tabela 28. Liczba osób korzystających z pomocy lub wsparcia z powodu bezdomności (według gmin) w latach 2021-2023.

Lata	2021	2022	2023
Gmina			
Harasiuki	2	0	3
Jarocin	0	0	0
Jeżowe	1	1	1

Krzeszów	1	1	1
Nisko	14	10	13
Rudnik nad Sanem	5	7	6
Ulanów	3	2	3
Razem:	26	21	27

Źródło: ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu niżańskiego

Najwyższa liczba osób ubiegających się o pomoc i wsparcie z powodu bezdomności występowała w gminach Nisko i Rudnik nad Sanem, w pozostałych gminach problem ten był marginalny, bądź nie występował wcale.

4.9 USŁUGI OPIEKUŃCZE

Osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.

Tabela 29. Liczba osób, którym przyznano usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi (według gmin) w latach 2021 – 2023.

Lata Gmina	2021	2022	2023
Harasiuki	7	7	3
<i>w tym specjalistyczne</i>	1	1	2
Jarocin	0	0	0
<i>w tym specjalistyczne</i>	0	0	0
Jeżowe	26	27	23
<i>w tym specjalistyczne</i>	4	4	3
Krzeszów	23	22	18
<i>w tym specjalistyczne</i>	14	14	11
Nisko	44	46	43
<i>w tym specjalistyczne</i>	0	0	0
Rudnik nad Sanem	17	15	13

w tym specjalistyczne	11	9	8
Ulanów	0	0	0
w tym specjalistyczne	0	0	0
Razem:	117	117	100
w tym specjalistyczne	30	28	24

Źródło: ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu niżańskiego

Liczba specjalistyczne usług opiekuńczych sukcesywnie spada, co może wynikać z większej liczby osób pobierających świadczenia pielęgnacyjne i wspomagające na osoby bliskie.

4.10 UMIESZCZANIE W DOMACH POMOCY SPOŁECZNEJ

Osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. Osobę, o której mowa powyżej, kieruje się do domu pomocy społecznej odpowiedniego typu, zlokalizowanego jak najbliżej miejsca zamieszkania osoby kierowanej, po uzyskaniu zgody tej osoby lub jej przedstawiciela ustawowego na umieszczenie w domu pomocy społecznej. W przypadku gdy przewidywany termin oczekiwania na umieszczenie w domu pomocy społecznej danego typu zlokalizowanym najbliżej miejsca zamieszkania osoby kierowanej wynosi ponad 3 miesiące, osobę, kieruje się na jej wniosek do domu pomocy społecznej tego samego typu zlokalizowanego jak najbliżej miejsca zamieszkania osoby kierowanej, w którym przewidywany termin oczekiwania na umieszczenie jest krótszy niż 3 miesiące.

Tabela 30. Liczba osób skierowanych do domów pomocy społecznej (według gmin) w latach 2021 - 2023.

Lata Gmina	2021	2022	2023
Harasiuki	1	3	0
Jarocin	0	1	1
Jeżowe	0	1	1
Krzeszów	1	0	1
Nisko	36	37	39
Rudnik nad Sanem	3	2	3
Ulanów	0	0	0
Razem:	41	44	45

Źródło: ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu niżańskiego

Ze szczegółowych danych uzyskanych z ośrodków pomocy społecznej w powiecie niżańskim wynika, że najwięcej osób zostało skierowanych do domów pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku, dla osób przewlekle psychicznie chorych, dla osób przewlekle somatycznie chorych, dla osób niepełnosprawnych intelektualnie.

13. PODMIOTY DZIAŁAJĄCE W OBSZARZE POMOCY SPOŁECZNEJ W POWIECIE NIŻAŃSKIM

Realizacja zadań z zakresu pomocy społecznej jest organizowana przez organy administracji samorządowej na każdym jej szczeblu. W przypadku samorządu gminnego w Powiecie Niżańskim są to przede wszystkim ośrodki pomocy społecznej:

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Harasiukach,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Jarocinie,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeżowie,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzeszowie,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Nisku,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudniku nad Sanem,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Ulanowie.

Ośrodek Pomocy Społecznej jest jednostką organizacyjną gminy powołaną do wykonywania zadań z zakresu pomocy społecznej. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Jednostka ta wykonuje zadania własne oraz zlecone. Są to: m.in. przyznawanie i wypłacanie przewidzianych w przepisach świadczeń; praca socjalna; prowadzenie i rozwój niezbędnej infrastruktury socjalnej; analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej; realizacja zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych; rozwijanie nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Świetlica Środowiskowo-Profilaktyczna jest Placówką Wsparcia Dziennego, której zadaniem jest między innymi zapewnienie dziecku: opieki; wychowania; pomocy w nauce; organizacji czasu wolnego; zabawy; zajęć sportowych i rozwoju zainteresowań; zajęć profilaktycznych i edukacyjnych oraz ogólnie rozwojowych. W ramach Ośrodka Pomocy Społecznej w Nisku funkcjonują:

- Świetlica Środowiskowo-Profilaktyczna w Nowosielcu 209b i jest przeznaczona dla dzieci będących uczniami zamieszkujących na terenie wsi : Nowosielec i Kończyce,
- Świetlica Środowiskowo-Profilaktyczna w Nisku przy ul. Kwiatkowskiego 2B ,obszarem działania Placówki jest miasto Nisko i wieś Raclawice,
- Świetlica Środowiskowo-Profilaktyczna w Zarzeczcu ul. Mickiewicza 24, obszarem działania jest wieś Zarzecze,

- Świetlica Środowiskowo-Profilaktyczna w Wolinie ul. Sienkiewicza 22 b, obszarem działania Placówki są wsie : Wolina, Podwolina i Nowa Wieś.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Nisku jest dziennym ośrodkiem wsparcia typu A, B i C, przeznaczonym dla osób przewlekłe psychicznie chorych, z niepełnosprawnością intelektualną i wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych, a także dla osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi oraz spektrum autyzmu. Siedziba ŚDS mieści się przy ulicy Sandomierskiej 8 w Nisku. Zadaniem Domu jest przede wszystkim podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do możliwie jak najbardziej samodzielnego życia uczestników. Celem nadrzędnym Środowiskowego Domu Samopomocy jest zapobieganie izolacji, podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności samodzielnego życia, podniesienie poziomu zaradności życiowej, wsparcie w rozwiązywaniu problemów dnia codziennego, sprawności psychofizycznej, organizacji czasu wolnego, wsparcie w rozwiązywaniu problemów dnia codziennego. Treningi w ŚDS prowadzone są w formie indywidualnej i grupowej, dostosowane do potrzeb i możliwości psychofizycznych uczestników. Oferta ŚDS to: pomoc terapeutyczna, poradnictwo psychologiczne i psychiatryczne, możliwość nabycia nowych umiejętności, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, tworzenie satysfakcjonujących relacji z innymi ludźmi, rozwój samodzielności i autonomii, szansa na ciekawe spędzenie czasu wolnego i rozwijanie zainteresowań. Dom zapewnia uczestnikom opiekę podczas pobytu oraz umożliwia spożywanie dwóch posiłków.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Rudniku nad Sanem jest ośrodkiem wsparcia, pobytu dziennego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, które w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, w szczególności w celu zwiększania zaradności i samodzielności życiowej, a także ich integracji społecznej.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Rudniku nad Sanem, przy ul. Rzeszowskiej 35, działający przy Caritas Diecezji Sandomierskiej, rozpoczął swoją działalność 1 listopada 2010 r. Przeznaczony jest dla osób dorosłych, przewlekłe psychicznie chorych i upośledzonych umysłowo w stopniu głębokim, znacznym i umiarkowanym, a także lekkim, gdy jednocześnie występują inne zaburzenia. ŚDS jako ośrodek wsparcia dziennego w swojej działalności realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej, udzielając wsparcia uczestnikom i ich rodzinom oraz kompensując skutki niepełnosprawności w sferze zdrowia psychicznego i funkcjonowania społecznego. ŚDS w Rudniku nad Sanem jest placówką dla 33 osób z terenu gminnego i ponadgminnego. Obecnie korzystają z pobytu uczestnicy z gmin: Rudnik nad Sanem, Jeżowe, Ulanów, Jarocin, Harasiuki, Krzeszów oraz Nisko. Podstawowym zadaniem Domu jest podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności podopiecznych niezbędnych do możliwie jak najbardziej samodzielnego życia.

Skład kadry ŚDS stanowi 12 pracowników: kierownik, pracownik socjalny, czterech instruktorów terapii zajęciowej, fizjoterapeuta, pielęgniarka, dwóch asystentów osoby niepełnosprawnej, kadrowa, księgowa i kierowca. Zajęcia w ŚDS odbywają się od poniedziałku do piątku w godzinach od 7.00 do 15.00. Uczestnicy codziennie dowożeni są na zajęcia oraz korzystają z dwóch bezpłatnych ciepłych posiłków (śniadanie i obiad).

W celu kształtowania zaradności i samodzielności życiowej, rozwoju osobistego, społecznego i zainteresowań uczestników, w ŚDS prowadzone są następujące treningi i zajęcia:

- trening funkcjonowania w życiu codziennym, w tym: trening dbałości o wygląd zewnętrzny, trening nauki higieny, trening kulinarny, trening umiejętności praktycznych, trening gospodarowania własnymi środkami finansowymi,
- trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów, w tym: kształtowanie pozytywnych relacji uczestnika z osobami bliskimi, sąsiadami, z innymi osobami w czasie zakupów, w środkach komunikacji publicznej, urzędach, w instytucjach kultury,
- trening umiejętności komunikacyjnych, w tym: z wykorzystaniem alternatywnych i wspomagających sposobów porozumiewania się,
- trening umiejętności spędzania czasu wolnego, w tym: rozwijanie zainteresowań literaturą, audycjami radiowymi, telewizyjnymi, internetem, udział w spotkaniach towarzyskich i kulturalnych,
- trening umiejętności społecznych, w tym: kształtowanie motywacji do akceptowanych przez otoczenie zachowań, kształtowanie nawyków celowej aktywności, jak również kształtowanie zachowań społecznych.

ŚDS zapewnia oparcie społeczne i pomoc dla uczestników i ich rodzin także poprzez świadczenie usług takich jak:

- poradnictwo psychologiczne,
- pomoc w załatwianiu spraw urzędowych,
- pomoc w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych, w tym: uzgadnianie i pilnowanie terminów wizyt u lekarza, pomoc w zakupie leków, pomoc w dotarciu do jednostek ochrony zdrowia,
- terapia ruchowa, w tym: zajęcia sportowe, turystyka i rekreacja,
- niezbędna opieka,
- terapia zajęciowa (zajęcia z gospodarstwa domowego, teatralno-muzyczne, komputerowe, rękodzielnicze, plastyczne).

ŚDS jest wyposażony w udogodnienia umożliwiające funkcjonowanie osobom niepełnosprawnym. Znajdują się w nim pomieszczenia wyposażone w meble i sprzęty niezbędne do prowadzenia w nich zajęć, w tym:

- sala ogólna umożliwiająca spotkanie się uczestników zajęć i ich rodzin,
- wielofunkcyjne pomieszczenia do prowadzenia działalności wspierającej, aktywizującej i rehabilitacyjnej, między innymi w formie treningów,
- pokój do indywidualnego poradnictwa psychologicznego, socjalnego, pedagogicznego, logopedycznego,

- pokój wyciszeń,
- wydzielone pomieszczenie kuchenne z niezbędnymi urządzeniami i sprzętem gospodarstwa domowego, w którym odbywa się codzienny trening kulinarny,
- jadalnia,
- łazienki wyposażone w wannę i prysznice, toalety, szatnia, pralnia.

Od 2021 r. do 2023 r. w ŚDS liczba miejsc uczestników dotowanych to 33 regulaminowe miejsca. W powyższych latach beneficjentami wyżej wymienionej placówki były osoby z upośledzeniem umysłowym i przewlekłe psychicznie chore, jak również z niepełnosprawnościami sprzężonymi w przedziale wiekowym od 29 lat do 84. W latach tych ze wsparcia i pobytu w ŚDS skorzystało 54 osoby z gmin: Rudnik nad Sanem, Jeżowe, Ulanów, Jarocin, Harasiuki, Nisko i Krzeszów. Mieli oni możliwość codziennego dowozu i odwozu na zajęcia wraz z zapewnioną opieką i bezpieczeństwem.

Poprzez organizację i realizację działań integracyjnych sprzyjających aktywności społecznej uczestników, jak również inicjowanie i prowadzenie działań mających na celu przeciwdziałanie społecznemu wykluczeniu uczestników ŚDS podopieczni mieli możliwość integracji społecznej ze środowiskiem lokalnym. Miał na to wpływ aktywny udział w wydarzeniach o charakterze lokalnym i ponadlokalnym zarówno w placówce i poza terenem placówki. Takimi działaniami był udział uczestników w następujących zajęciach:

- wycieczki do: Nasiczne–Bieszczady, Sandomierz, do Ujazdu i Sandomierza (zwiedzanie Zamku Krzyżtopór, rejs statkiem po Wiśle)
- wyjazdy do: Muzeum Bombki Choinkowej w Nowej Dębie, Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej, do kina Helios, nad zalew Podwolina, do „Alpakowe Łąki”,
- wyjścia do Centrum Wikliniarstwa w Rudniku nad Sanem,
- udział w XVII, XVIII i XIX Przeglądzie Twórczości Artystycznej Środowiskowych Domów Samopomocy Województwa Podkarpackiego w Tarnobrzegu,
- udział w XV Przeglądzie Twórczości Artystycznej Osób Niepełnosprawnych „Świat nas woła” w Stalowej Woli piosenka „Jedziemy autostopem” I miejsce w kategorii „Przegląd piosenki”,
- udział w XXII Spartakiadzie Wojewódzkiej Środowiskowych Domów Samopomocy Województwa Podkarpackiego w Nowym Żmigrodzie,
- udział podopiecznych w koncertach Macieja Miecznikowskiego, Magdy Steczkowskiej, Renaty Drozd,
- udział podopiecznych w filmie informującym - promującym ŚDS w Rudniku nad Sanem emitowanym przez Telewizję Miejską Stalowa Wola,
- udział w: zajęciach edukacyjnych „Kierować każdy może” – nauka jazdy dla naszych podopiecznych w Centrum Caritas w Rudniku nad Sanem, w lekcji edukacyjnej dla uczestników ŚDS prowadzone przez Nadleśnictwo Rudnik nad Sanem, w ogólnopolskiej akcji Kromka Chleba „Dzielimy się, by być razem”, w akcji „Koperta życia”, w trzydniowej projekcji filmów letniego kina plenerowego organizowanego przez Centrum Caritas w Rudniku nad Sanem,

w przedstawieniach, spektaklach teatralnych, w warsztatach terapeutycznych pn. „Język światła”, udział w warsztatach i debacie na temat wpisu tradycji plecionkarstwa na listę reprezentatywną niematerialnego dziedzictwa kulturowego ludzkości UNESCO w ramach projektu „Ochrona i wzmacnianie tradycji wikliniarstwa w Rudniku nad Sanem” w Centrum Wikliniarstwa w Rudniku nad Sanem, udział w warsztatach motywująco – inspirujących na temat roli wikliniarzy z niepełnosprawnością w ramach projektu „Ochrona i wzmacnianie tradycji wikliniarstwa w Rudniku nad Sanem, udział podopiecznego ŚDS w konkursie „Jak wygina się wiklina” zajmując pierwsze miejsce podczas Festiwalu Kultury Lasowiackiej, udział w akcji bezpłatnego rozliczania PIT w Centrum Caritas dla uczestników ich rodzin, opiekunów i osób z zewnątrz,

- Piknik integracyjny z okazji „Dnia Dobra” – spotkanie osób z niepełnosprawnością z wolontariuszami Szkolnych Kół Caritas – grill i zabawa z balmistrzem,
- Pikniki Rodzinne z okazji Dnia Matki i Dnia Dziecka w Centrum Caritas,
- Wiklina 2022, 2023 r. – prezentacja dorobku artystycznego uczestników ŚDS,
- VII Światowy Dzień Ubogich. Diecezjalne obchody w Sandomierzu w Kościele pw. Ducha Świętego,
- XXXI Światowy Dzień Chorego – wyjazdy do Sandomierza,
- udział podopiecznych w warsztatach kulinarnych w ramach Programu POPŻ Podprogram 2020, 2021 i 2021 Plus,
- udział w: spotkaniach opłatkowych dla uczestników i ich rodzin, śniadaniach wielkanocnych, ogniskach integracyjnych, wyjazdach do okolicznych cmentarzy w Dzień Zaduszny, w zabawach andrzejkowych, mikołajkach,
- udział we Mszach Świętych, inicjatywach modlitewnych w kościele parafialnym w Rudniku nad Sanem, w kaplicy Centrum Caritas, Drogi Krzyżowe, Różaniec, Majówki, wystawieniu Najświętszego Sakramentu.

W latach 2021 - 2023 kilkoro uczestników skorzystało z dodatkowej racji żywnościowej, dzięki zakwalifikowaniu do Programu POPŻ 2014 – 2020 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebujących – Podprogram 2020, 2021 oraz 2021 Plus uczestnicy najbardziej ubodzy, powyżej 60 roku życia skorzystali z Programu „Na codzienne zakupy”, realizowanego wspólnie z Caritas Polska oraz firmą Jeronimo Martins (sieć sklepów Biedronka) natomiast w 2023 r. podopieczni wzięli udział w projekcie „Razem dbamy o zdrowie psychiczne” realizowane przez Lokalną Grupę Działania Stowarzyszenie „Partnerstwo dla Ziemi Niżańskiej”.

Na poziomie samorządu powiatowego w obszarze polityki społecznej funkcjonują:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku to jednostka organizacyjna powiatu, która realizuje m.in. następujące zadania: organizowanie opieki w rodzinach zastępczych, udzielanie pomocy pieniężnej dla rodzin zastępczych

i usamodzielnianych wychowanków; zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców, w szczególności organizowanie opieki w placówkach opiekuńczo-wychowawczych; prowadzenie ośrodka interwencji kryzysowej; pomoc uchodźcom; dofinansowanie ze środków PFRON osobom niepełnosprawnym zadań z zakresu rehabilitacji społecznej i innych programów celowych; zapewnianie specjalistycznego poradnictwa; prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej oraz umieszczanie w nich skierowanych osób; podejmowanie innych działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych; udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach; realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia; współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej tych osób.

W poniższych tabelach przedstawiono dane dotyczące działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku w latach 2021 – 2023.

Tabela 31. Pomoc finansowa udzielona przez PCPR w Nisku w latach 2021- 2023.

Udzielona pomoc/liczba osób objętych pomocą	Lata		
	2021	2022	2023
Liczba rodzin zastępczych w tym z pełnoletnimi	32	31	32
Liczba dzieci w rodzinach zastępczych w tym pełnoletnie i z innych powiatów	57	54	44
Pomoc pieniężna (zł)	537 301	590 507	558 179
Liczba dzieci umieszczonych w Domu Dziecka w Rudniku nad Sanem	15	20	18
Wydatki (zł)	740 105	1 031 824	1 084 590
Liczba pełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych objęci pomocą na usamodzielnienie	9	17	8

Wydatki (zł)	51 745	77 272	50 743
Liczba pełnoletnich wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych objęci pomocą na usamodzielnienie	18	12	11
Wydatki (zł)	91 141	74 554	47 621
Liczba osób objętych turnusami rehabilitacyjnymi dofinansowanymi ze środków PFRON	78	91	99
Wydatki (zł)	148 733	231 986	296 162
Liczba podmiotów które otrzymały dofinansowanie do sportu, kultury, turystyki i rekreacji	3	4	4
Wydatki (zł)	16 540	28 313	47 347
Liczba osób które otrzymały dofinansowanie do sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych	212	260	276
Wydatki (zł)	225 880	334 872	517 854
Liczba osób które otrzymały dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych.	20	29	21
Liczba osób które otrzymały dofinansowanie do likwidacji barier w komunikowaniu się i technicznych	48	51	50
Wydatki (zł)	259 671	371 978	381 387
Liczba uczestników w Warsztacie Terapii Zajęciowej	55	55	55

w Rudniku nad Sanem			
Wydatki (zł)	1 193 280	1 424 280	1 622 280

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku w roku 2017 przystąpiło do realizacji projektu „Utworzenie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego, pielęgnacyjnego i wspomagającego w powiecie niżańskim” złożonego w ramach konkursu nr RPPK.08.03.00-IP.01-18-013/16 Regionalnego Programu operacyjnego Województwa podkarpackiego na lata 2014-2020, osi priorytetowej VIII Integracja Społeczna, Działania 8.3 zwiększenie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych, poprzez nieodpłatne wypożyczanie sprzętu pielęgnacyjnego, rehabilitacyjnego i wspomagającego w połączeniu z nauką obsługi sprzętu i doradztwem w zakresie jego wykorzystania, w celu stworzenia optymalnych warunków do opieki domowej osoby niepełnosprawnej i niesamodzielnej. Wypożyczalnia mieści się w Rudniku nad Sanem przy ul. Piłsudskiego 9, zajmuje część parteru budynku znajdującego się w zarządzie Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego. W 2021 r. z usług wypożyczalni i sprzętu skorzystało 187 osoby niepełnosprawne lub niesamodzielne, w 2022 r. - 278 osób, natomiast w 2023 r. - 282 osoby.

Powiat Niżański brał udział w realizacji **Programu wyrównywania różnic między regionami III – Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych**. W ramach tego programu zrealizowane zostały następujące zadania:

Rok 2021:

Obszar B – likwidacja barier w urzędach, placówkach edukacyjnych lub środowiskowych domach samopomocy w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania:

- Gmina i Miasto Nisko – dostawa i montaż windy osobowej z szybem zewnętrznym panoramicznym na potrzeby Ośrodka Pomocy Społecznej w Nisku i Dziennego Domu Pomocy w Nisku;
- Gmina i Miasto Rudnik nad Sanem – budowa podjazdu dla osób z niepełnosprawnościami przy Publicznej Szkole Podstawowej nr 3 w Rudniku nad Sanem;
- Gmina i Miasto Rudnik nad Sanem – budowa podjazdu dla osób z niepełnosprawnościami przy Publicznej Szkole Podstawowej w Przędzeli;
- Gmina Jeżowe - winda osobowa elektryczna przy budynku Urzędu Gminy w Jeżowie.

Obszar D – likwidacja barier transportowych

- Gmina Jeżowe – zakup autobusu na potrzeby Dziennego Domu Pomocy w Gminie Jeżowe;
- Gmina i Miasto Nisko – zakup pojazdu przeznaczonego do przewozu osób niepełnosprawnych.

Obszar F – tworzenie warsztatów terapii zajęciowej oraz przeciwdziałanie

degradacji infrastruktury istniejących warsztatów terapii zajęciowej.

➤ Caritas Diecezji Sandomierskiej na modernizację WTZ w Rudniku nad Sanem – remont klatki schodowej wraz z montażem systemu oddymiania
Łączna wysokość środków pozyskanych przez powiat na realizację powyższych zadań wyniósł 792 589,53 zł.

Rok 2022:

Obszar B – likwidacja barier w urzędach, placówkach edukacyjnych lub środowiskowych domach samopomocy w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania:

➤ Gmina i Miasto Nisko – dostawa i montaż windy osobowej z szybem zewnętrznym panoramicznym na potrzeby Urzędu Gminy i Miasta w Nisku.

Obszar F – tworzenie warsztatów terapii zajęciowej oraz przeciwdziałanie degradacji infrastruktury istniejących warsztatów terapii zajęciowej.

➤ Caritas Diecezji Sandomierskiej na modernizację WTZ w Rudniku nad Sanem – remont kotłowni oraz remont schodów, chodnika i podjazdu dla osób z niepełnosprawnościami z częściowym zadaszeniem.

Łączna wysokość środków pozyskanych przez powiat na realizację powyższych zadań wyniósł 284 400,00 zł.

Rok 2023:

Obszar B – likwidacja barier w urzędach, placówkach edukacyjnych lub środowiskowych domach samopomocy w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania,

➤ Gmina Jeżowe - przebudowa istniejącej łazienki na potrzeby osób niepełnosprawnych oraz kobiet i mężczyzn wraz z wewnętrznymi instalacjami w budynku Urzędu Gminy w Jeżowie.

Obszar F – tworzenie warsztatów terapii zajęciowej oraz przeciwdziałanie degradacji infrastruktury istniejących warsztatów terapii zajęciowej.

➤ Caritas Diecezji Sandomierskiej - zakup autobusu do przewozu osób niepełnosprawnych – uczestników Warsztatu Terapii Zajęciowej w Rudniku nad Sanem.

Łączna wysokość środków pozyskanych przez powiat na realizację powyższych zadań wyniósł 368 391,72 zł.

Szkolnictwo świadczące usługi dla osób niepełnosprawnych na terenie Powiatu Niżańskiego, to głównie oddziały specjalne i integracyjne w szkołach ogólnodostępnych oraz Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczego w Rudniku nad Sanem.

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczego w Rudniku nad Sanem działa od 1962 r. i przeznaczony jest dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z niepełnosprawnością intelektualną, ruchową sprzężoną i autyzmem. SOSW jest jedyną tego typu placówką w powiecie.
W skład placówki wchodzi:

- Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 4 Specjalna z oddziałami przedszkolnymi i oddziałami rewalidacyjno-wychowawczymi,
- Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy,
- Internat.

Wszystkie placówki stanowią jeden zespół edukacyjny, współdziałają i uzupełniają się wzajemnie. Taka właśnie struktura organizacyjna umożliwia uczniom możliwość płynnego przejścia przez wszystkie etapy edukacyjne, a przy tym, zamieszkanie w internacie, który od poniedziałku do piątku pełni dla wszystkich uczniów rolę drugiego domu.

Tabela 32. Wykaz podopiecznych Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Rudniku nad Sanem w latach 2021-2023.

Nazwa szkoły	2021	2022	2023
Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 4 Specjalna z oddziałami przedszkolnymi i oddziałami rewalidacyjno-wychowawczymi,	146	154	155
Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy	45	35	41
Razem	191	189	196
Wczesne Wspomaganie Rozwoju Dziecka (w tym w ramach programu „Za życiem”)	87	95	119
Program „Rehabilitacja 25 Plus”	15	27	26

Źródło: dane własne SOSW w Rudniku nad Sanem

Edukacja przebiega w następujących etapach:

- wczesne wspomaganie rozwoju dziecka,
- wychowanie przedszkolne: dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, z niepełnosprawnością sprzężoną, z autyzmem, w tym w normie intelektualnej,
- I etap– klasy I- III edukacja wczesnoszkolna: dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym lub znacznym, z niepełnosprawnością sprzężoną, z autyzmem, w tym w normie intelektualnej,
- II etap - klasy IV-VIII szkoły podstawowej: dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym lub znacznym, z niepełnosprawnością sprzężoną, autyzm, w tym w normie intelektualnej,
- trzyletnia szkoła przysposabiająca do pracy dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim ze sprzężeniem, umiarkowanym lub znacznym,
- zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim.

SOSW jest miejscem, w którym uczniowie:

- znajdują środowisko wszechstronnego rozwoju osobowego (w wymiarze intelektualnym, psychicznym, społecznym, zdrowotnym, estetycznym, moralnym i duchowym),
- rozwijają w sobie dociekliwość poznawczą, ukierunkowaną na poszukiwanie prawdy, dobra i piękna w świecie,
- mają świadomość życiowej użyteczności zarówno poszczególnych przedmiotów szkolnych, jak i całej edukacji na danym etapie,
- stają się coraz bardziej samodzielni i zaradni w podstawowych sytuacjach życiowych,
- poszukują, odkrywają i dążą na drodze rzetelnej pracy do rozwijania zdolności, zainteresowań, kształtują umiejętności umożliwiające zdobywanie wiedzy, takich jak: słuchanie, mówienie, pisanie, czytanie, rachowanie, obserwowanie, odtwarzanie i tworzenie,
- uczą się szacunku dla dobra wspólnego jako podstawy życia społecznego oraz przygotowują się do życia w rodzinie, społeczności lokalnej i w państwie, w duchu patriotyzmu i szacunku do dziedzictwa narodowego oraz osiągnięć cywilizacyjnych,
- przygotowują się do rozpoznawania wartości moralnych, dokonują wyborów w hierarchizacji wartości oraz mają możliwość doskonalenia się,
- kształtują w sobie postawę dialogu, umiejętności słuchania innych i rozumienia ich poglądów, nabywają kompetencje społeczne, które pozwalają im współdziałać i współtworzyć w środowisku.

Uczniowie Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Rudniku nad Sanem mogą realizować i poszerzać swoje zainteresowania na zajęciach koła sportowego, szachowego, rytmiczno-tanecznego, czytelniczo-recytatorskiego, komputerowego i technicznego, a także działając w organizacjach ZHP NS, SU, Uczniowskim Klubie Sportowym „Koszycek”, Olimpiady Specjalne- Polska, Szkolny Klub Wolontariusza. Tak różnorodne zajęcia pełniące rolę rewalidacyjną wpływają na właściwy, wszechstronny rozwój osobowości dzieci. W Ośrodku rozwinięta jest również turystyka i rekreacja: wycieczki piesze i rowerowe, spływy kajakowe, wycieczki krajoznawcze, obozy sportowe, turnusy rehabilitacyjne.

Zajęcia prowadzi 88 nauczycieli, pedagogów i terapeutów posiadających wymagane przepisami prawa oświatowego kwalifikacje. Są to osoby silnie zaangażowane w swoją pracę, profesjonalnie podchodzące do swoich obowiązków, permanentnie podnoszące swoje umiejętności i kompetencje zawodowe.

Od 2010 r. w placówce prężnie działa Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Poprowadź Mnie przez Świat”, którego głównym celem jest wspieranie SOSW w realizacji jego statutowych zadań. Stowarzyszenie realizuje szereg programów i projektów na rzecz podopiecznych Ośrodka i ich rodzin, w tym prowadzi opiekę wychowawczą oraz mieszkania treningowe.

Bazę placówki stanowią:

- w miejscowości Rudnik nad Sanem: budynek dydaktyczny przeznaczony do prowadzenia zajęć z zakresu WWRD, wychowania przedszkolnego, edukacji wczesnoszkolnej i zajęć rewalidacyjno-wychowawczych, budynek

dydaktyczny na potrzeby edukacji w klasach 4 - 8 oraz budynek internatu z blokiem żywieniowym,

- w miejscowości Ulanów: budynek dydaktyczny przeznaczony dla uczniów szkoły przysposabiającej do pracy i na potrzeby realizacji programu „Rehabilitacja 25 plus”.

Dzięki polityce Organu Prowadzącego (gdzie łączny koszt nakładu środków finansowych na rozwój SOSW w latach 2016- 2022 wyniósł prawie 20 mln zł) placówka unowocześniła swoją bazę, gdzie wszystkie budynki są wyposażone w podjazdy, platformy do pionowego transportu osób niepełnosprawnych, a budynek w Ulanowie w windę wewnętrzną. SOSW jest bardzo dobrze wyposażony w pomoce edukacyjne, sprzęt do zajęć terapeutycznych i rehabilitacyjnych oraz multimedialne. Ośrodek posiada bardzo dobrą infrastrukturę sportową i rekreacyjną tj.: dwie sale gimnastyczne, boisko wielofunkcyjne oraz dwie siłownie zewnętrzne. W grudniu 2023 r. dobiegły końca roboty budowlane na budynku po byłym internacie liceum ogólnokształcącego w Ulanowie, z przeznaczeniem obiektu na centrum opiekuńczo-mieszkalne dla 10 dorosłych osób niepełnosprawnych.

Poprawa warunków bytowych sprawiła, że zostały podniesione standardy oraz jakość pracy z dziećmi i młodzieżą niepełnosprawnymi. Dzieci uczą się i pracują w przyjaznym otoczeniu, dostosowanym do ich potrzeb, biorą udział w licznych wydarzeniach kulturalnych, artystycznych, sportowych. Rozwijają swoje umiejętności, pasje, zainteresowania, zdolności i predyspozycje, a dzięki temu kompetencje niezbędne do uzyskania maksymalnej, na miarę własnych możliwości autonomii. Rodzice uczniów z niepełnosprawnościami nie czują się osamotnieni w codziennych zmaganiach, a wręcz są wspierani przez instytucje w sprawowaniu permanentnej opieki, choć wskazują, że istnieją jeszcze obszary, na które należy zwrócić uwagę i skierować zainteresowanie.

Poradnia Psychologiczno–Pedagogiczna w Nisku zajmuje się udzielaniem dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym pomocy logopedycznej, pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, a także udzielanie rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno - pedagogicznej związanej z wychowaniem i kształceniem dzieci i młodzieży, wspomaganie przedszkola, szkoły i placówki w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych.

Do zadań poradni należy:

- diagnozowanie dzieci i młodzieży
- udzielanie dzieciom i młodzieży oraz ich rodzicom bezpośredniej pomocy psychologiczno - pedagogicznej
- realizowanie zadań profilaktycznych oraz wspierających wychowawczą i edukacyjną funkcję przedszkola, szkoły i placówki, w tym wspieranie nauczycieli w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych i wychowawczych.
- organizowanie i prowadzenie wspomaganie przedszkoli, szkół i placówek w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych.

Pomoc psychologiczno - pedagogiczna udzielana bezpośrednio dzieciom i młodzieży oraz rodzicom polega w szczególności na :

- prowadzeniu terapii dzieci i młodzieży oraz ich rodzin,
- udzielaniu wsparcia dzieciom i młodzieży wymagającym pomocy psychologiczno-pedagogicznej lub pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniu kształcenia i kariery zawodowej,
- udzielaniu pomocy rodzicom w rozpoznawaniu i rozwijaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz indywidualnych możliwości psychofizycznych dzieci i młodzieży oraz w rozwiązywaniu problemów edukacyjnych oraz problemów wychowawczych.

Realizowanie wspomaganie szkół i przedszkoli, polega w szczególności na:

- udzielaniu nauczycielom, wychowawcom i specjalistom pomocy w:
- rozpoznawaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych dzieci i młodzieży, w tym w rozpoznawaniu ryzyka wystąpienia specyficznych trudności w uczeniu się u uczniów klas I - III szkoły podstawowej,
- planowaniu i realizacji zadań z zakresu doradztwa edukacyjno - zawodowego,
- rozwijaniu zainteresowań i uzdolnień uczniów.
- współpracy z przedszkolami, szkołami lub placówkami w udzielaniu i organizowaniu przez szkoły przedszkola i placówki pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz opracowywaniu i realizowaniu indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych oraz indywidualnych programów zajęć rewalidacyjno-wychowawczych,
- współpracy, na pisemny wniosek dyrektora przedszkola, szkoły lub placówki lub rodzica dziecka niepełnosprawnego albo pełnoletniego ucznia, w określeniu niezbędnych do nauki warunków, sprzętu specjalistycznego i środków dydaktycznych, w tym wykorzystujących technologie informacyjno-komunikacyjne, odpowiednich ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne dziecka niepełnosprawnego albo pełnoletniego ucznia niepełnosprawnego,
- udzielaniu nauczycielom, wychowawcom grup wychowawczych lub specjalistom, pomocy w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych i wychowawczych, podjęciu działań z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży,
- prowadzeniu edukacji dotyczącej ochrony zdrowia psychicznego wśród dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli,
- udzielaniu, we współpracy z placówkami doskonalenia nauczycieli i bibliotekami pedagogicznymi, wsparcia merytorycznego nauczycielom, wychowawcom i specjalistom.

Poradnia realizuje zadania w szczególności w formie:

- porad i konsultacji,
- udział w spotkaniach nauczycieli, wychowawców, specjalistów,
- udziału w zebraniach rad pedagogicznych,
- warsztatów,

- grup wsparcia,
- wykładów i prelekcji
- prowadzenia mediacji,
- interwencji kryzysowej,
- działalności informacyjno – szkoleniowej.

Zadania poradni są realizowane na terenie placówki, w przedszkolach, szkołach podstawowych, gimnazjach, szkołach ponadgimnazjalnych i innych instytucjach współdziałających – ośrodki pomocy społecznej, powiatowe centrum pomocy rodzinie, policja, sądy rodzinne, organizacje pozarządowe.

W miarę potrzeb i możliwości poradnia współdziała z innymi poradniami, przedszkolami, szkołami i placówkami oraz z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami świadczącymi poradnictwo i pomoc dzieciom i młodzieży oraz ich rodzicom w zakresie przepływu informacji, dokumentów i realizowanych zadań.

Tabela 33. Zadania realizowane w Poradni Psychologiczno–Pedagogicznej w Nisku w latach 2021 – 2023.

Zadanie	2021	2022	2023
Liczba dzieci objętych pomocą	549	523	566
Diagnoza, w tym:	900	1210	1038
- psychologiczna	349	380	393
- pedagogiczna	266	470	317
- logopedyczna	285	360	329
Badania przesiewowe program „Słyszę”	60	47	45
Indywidualna pomoc psychologiczna	77	22	19
Terapia pedagogiczna i logopedyczna	36	44	35
Działalność profilaktyczna	106	122	4

Źródło: dane własne PPP w Nisku

Analiza powyższej tabeli wskazuje, że najczęstszą formą pomocy udzielanej przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Nisku jest diagnoza.

Tabela 34. Orzeczenia wydane przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Nisku w latach 2021-2023.

Orzeczenia	2021	2022	2023
Ogólna liczba wydanych orzeczeń	157	200	179
o potrzebie kształcenia specjalnego	136	179	149
o potrzebie nauczania indywidualnego	21	21	30
opinie o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju	35	40	81

Źródło: Dane własne PPP w Nisku

Analiza tej tabeli wskazuje, że liczba orzeczeń o potrzebie nauczania indywidualnego i opinii o potrzebie wczesnego wspomagania mają tendencję wzrostową, natomiast liczba wydawanych orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego ulega wahaniom.

Dom Dziecka w Rudniku nad Sanem jest placówką opiekuńczo-wychowawczą typu socjalizacyjnego, w latach 2021-2023 placówka przeznaczona była dla 14 dzieci i młodzieży w wieku od 10 do 18 roku życia, całkowicie lub częściowo pozbawionych opieki rodzicielskiej, wymagające szczególnej opieki,

mające trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie, trudności szkolne, zaburzenia emocjonalne, choroba FAS. Najczęstszą przyczyną umieszczania dzieci w placówce była choroba alkoholowa rodziców, przemoc fizyczna i psychiczna, niewydolność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i choroba psychiczna rodziców. Młodzież pełnoletnia pozostawała nadal w placówce do momentu ukończenia szkoły, jednak nie dłużej niż do 25 roku życia.

Placówka realizowała następujące cele i zadania:

- zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie,
- zaspokaja niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe, w tym emocjonalne, społeczne, religijne, zdrowotne,
- realizuje przygotowane we współpracy z asystentem rodziny plany pomocy dziecku,
- przygotowuje wychowanków do samodzielnego życia poprzez realizację programu usamodzielnienia,
- umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba, że sąd postanowił inaczej,
- podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny,
- zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych,
- obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi,
- zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych.

Placówka zapewniała wychowankom:

- wyżywienie dostosowane do ich potrzeb rozwojowych, kulturowych, religijnych oraz stanu zdrowia,
- dostęp do opieki zdrowotnej,
- zaopatrzenie w produkty lecznicze,
- zaopatrzenie w środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyroby medyczne wraz z pokryciem udziału środków własnych dziecka – do wysokości limitu przewidzianego w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- dostęp do zajęć wychowawczych, kompensacyjnych, a także terapeutycznych i rewalidacyjnych, o ile takie są wskazane dla dziecka,
- wyposażenie w odzież, obuwie, bieliznę inne przedmioty osobistego użytku, stosownie do wieku i indywidualnych potrzeb, zabawki odpowiednie do wieku rozwojowego, środki higieny osobistej,
- zaopatrzenie w podręczniki, pomoce i przybory szkolne,
- kwotę pieniężną do własnego dysponowania przez dzieci od 5 roku życia, której wysokość jest nie niższa niż 1% i nie wyższa niż 8% kwoty, o której mowa w § 18 ust. 1 pkt. 8 rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej,
- dostęp przez całą dobę do podstawowych produktów żywnościowych oraz napojów,
- dostęp do nauki, która w zależności od potrzeb dzieci odbywa się w szkołach poza placówką opiekuńczo-wychowawczą i w w systemie nauczania

indywidualnego,

- pomoc w nauce, w szczególności przy odrabianiu zadań domowych oraz w miarę potrzeby przez udział w zajęciach wyrównawczych,
- uczestnictwo, w miarę możliwości, w zajęciach pozalekcyjnych i rekreacyjno-sportowych,
- opłatę za pobyt w bursie lub internacie, jeżeli dziecko uczy się poza miejscowością, w której znajduje się placówka opiekuńczo-wychowawcza,
- pokrycie kosztów przejazdu do i z miejsca uzasadnionego pobytu poza placówką opiekuńczo-wychowawczą.

Tabela 35. Dane liczbowe dotyczące wychowanków DD w latach 2021 - 2023.

Rok	2021	2022	2023
Liczba przyjętych wychowanków na podstawie postanowienia sądu	3	6	4
Liczba wychowanków, którzy opuścili placówkę	2	5	3
Liczba wychowanków usamodzielnionych	1	4	0
Liczba wychowanków przysposobionych	0	0	0
Liczba wychowanków umieszczonych w pieczy zastępczej	0	0	0
Inne formy opieki	0	0	1 (DPS)

Źródło: Dane własne Domu Dziecka w Rudniku nad Sanem

Tabela 36. Liczba wychowanków DD w poszczególnych miesiącach lat 2021 - 2023.

2021 rok	Liczba wychowanków	2022 rok	Liczba wychowanków	2023 rok	Liczba wychowanków
styczeń	14	styczeń	15	styczeń	16
luty	14	luty	21	luty	18
marzec	14	marzec	21	marzec	18
kwiecień	13	kwiecień	21	kwiecień	18
maj	13	maj	21	maj	18
czerwiec	14	czerwiec	20	czerwiec	18
lipiec	13	lipiec	20	lipiec	16
sierpień	13	sierpień	18	sierpień	18
wrzesień	15	wrzesień	17	wrzesień	18
październik	15	październik	17	październik	18
listopad	15	listopad	17	listopad	17
grudzień	15	grudzień	16	grudzień	17

Źródło: Dane własne Domu Dziecka w Rudniku nad Sanem

Wszyscy wychowankowie mają dostęp do podstawowej opieki medycznej. Ponadto wychowankowie konsultowani są w miarę potrzeb w poradniach specjalistycznych.

Wychowankowie są konsultowani w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej

w Nisku. Wychowankom o obniżonych możliwościach intelektualnych, specyficznych trudnościach w nauce, nieharmonijnym rozwoju poradnia wskazywała dostosowanie wymagań programowych do indywidualnych potrzeb i możliwości dziecka.

W razie zaburzonego procesu socjalizacji, na wniosek opiekuna prawnego, poradnia kierowała do Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii.

Po przyjęciu dziecka do placówki psycholog lub pedagog sporządza diagnozę psychofizyczną dziecka. Diagnoza zawiera m.in.: wskazania do dalszej pracy pedagogicznej, wskazania dotyczące programu terapeutycznego, wskazania dotyczące pracy z rodziną dziecka, wskazania dotyczące przygotowania dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka, wskazania dotyczące przygotowania dziecka do usamodzielnienia. Praca w placówce i w szkole dostosowywana była do wskazań zawartych w ww. dokumentach.

Tabela 37. Liczba wychowanków uczestniczących w zajęcia prowadzonych w DD w latach 2021 - 2023.

Rodzaj zajęć	2021 rok	2022 rok	2023 rok
zajęcia z pedagogiem	3	5	4
terapia psychologiczna	4	3	3
terapia zajęciowa	6	0	6
rewalidacja	5	2	3
zajęcia rehabilitacyjne	1	0	2
zajęcia dydaktyczno - wyrównawcze	6	5	6
terapia logopedyczna	0	7	7
terapia integracji sensorycznej	1	0	0
warsztaty z zakresu profilaktyki zdrowotnej	15	0	0
zajęcia z elementami socjoterapii	5	0	1
fizykoterapia	11	0	8
zajęcia profilaktyczne (warsztaty teatralne)	15	21	18
pomoc psychologiczno-pedagogiczna	15	21	18
warsztaty na temat Praw Dziecka	15	21	18
zajęcia muzyczno-rytmiczne	0	1	0
terapia integracji sensorycznej	0	1	0
zajęcia rozwoju umiejętności komunikacyjnych	0	4	6
warsztaty radzenia sobie z trudnymi emocjami	0	4	0
warsztaty – mechanizmy współzależnienia	0	5	0
trening umiejętności społecznych	0	0	2
trening zastępowania agresji	0	0	1

Źródło: Dane własne Domu Dziecka w Rudniku nad Sanem

Wychowankowie mieli możliwość uczestnictwa w placówce i poza placówką w różnego rodzaju zajęciach rozwijających ich zainteresowania tj. sportowe, plastyczne, teatralne, hipoterapii, warsztaty kulinarne, nauka pływania w Nowej Sarzynie, zajęcia muzyczno- teatralne w Stalowej Woli, treningi sportowe w MOSIR Stalowa Wola, warsztaty taneczne w MDK w Rudniku nad Sanem, kurs kosmetyczny - zabiegi na twarz i makijaż okolicznościowy, kurs kosmetyczny - stylizacja paznokci, nauka jazdy konnej, treningi piłki nożnej, wycieczka w Bieszczady, piknik integracyjny, majsterkowanie.

W ramach swojej działalności w latach 2021 - 2023r. placówka

współpracowała z następującymi instytucjami i organizacjami: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku, sądy rejonowe ze względu na miejscowość zamieszkania opiekunów prawnych, kuratorzy zawodowi i społeczni, policja, ośrodki pomocy społecznej, poradnie psychologiczno-pedagogiczne zależnie od miejscowości, w jakiej dziecko uczęszcza do szkoły, ośrodek adopcyjny, rodzinne ośrodki diagnostyczno-konsultacyjne, szkoły z terenu Rudnika nad Sanem, Niska, Stalowej Woli, Stowarzyszenie Ruch Pomocy Psychologicznej „Integracja”, Stowarzyszenie Harcerskie Skautfort w Rudniku nad Sanem oraz inne placówki opiekuńczo-wychowawcze w Stalowej Woli.

Mieszkania Treningowe są formą pomocy społecznej przygotowującą, przy wsparciu specjalistów, osoby w nich przebywające do prowadzenia niezależnego życia lub wspierającą te osoby w codziennym funkcjonowaniu i mogą być prowadzone przez każdą jednostkę organizacyjną pomocy społecznej lub organizację pozarządową. W mieszkaniu treningowym świadczy się usługi bytowe, pracę socjalną oraz naukę w obszarze rozwijania lub utrwalania niezależności, sprawności w zakresie samoobsługi, pełnienia ról społecznych w integracji ze społecznością lokalną, w celu umożliwienia prowadzenia niezależnego życia. Powiat Niżański zleca w drodze otwartego konkursu ofert prowadzenie dwóch mieszkań treningowych w Ulanowie dla pełnoletnich, niepełnosprawnych uczniów szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy Stowarzyszeniu na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Poprowadź Mnie przez Świat” z Rudnika nad Sanem.

Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne. Placówka powstała w ramach resortowego Programu Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej „Centra opiekuńczo-mieszkalne” finansowanego ze środków Funduszu Solidarnościowego. Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne mieści się w Ulanowie przy ul. Piłsudskiego 10a. Przeznaczone jest dla dorosłych osób niepełnosprawnych legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym bądź znacznym stopniu niepełnosprawności, mieszkańców powiatu niżańskiego. Celem Centrum jest wspieranie osób niepełnosprawnych poprzez:

- umożliwienie warunków do niezależnego, samodzielnego i godnego funkcjonowania na miarę potrzeb i możliwości;
- poprawę jakości życia w środowisku lokalnym;
- włączenie do życia w społeczności lokalnej;
- zapewnienie opieki i pomocy adekwatnej do potrzeb i możliwości wynikających z wieku i stanu zdrowia;
- odciążenie faktycznych opiekunów osób niepełnosprawnych.

Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne w Ulanowie, które świadczyć będzie usługi całodobowe przeznaczone jest dla 14 osób (4 miejsca pobytu dziennego i 10 miejsc pobytu całodobowego). Obiekt nie posiada barier architektonicznych, gdyż dostosowany jest do potrzeb osób niepełnosprawnych. COM oferuje zajęcia i treningi aktywizacyjne. Oprócz zaspakajania potrzeb zdrowotnych, pielęgnacyjnych, stymulowania sprawności ruchowej i kompetencji poznawczych pozwoli na

podejmowanie przez uczestników aktywności na miarę ich potrzeb.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej jest placówką prowadzoną przez Caritas Diecezji Sandomierskiej, która udziela wieloprofilowego wsparcia a osobom i rodzinom, w tym dotkniętych przemocą, w celu wyeliminowania skutków sytuacji kryzysowych. Ośrodek zapewnia czasowe zakwaterowanie dla osób niezdolnych do samodzielnego poradzenia sobie z trudną sytuacją i jest przeznaczony dla osób dotkniętych kryzysem życiowym tj. niezdolnych do samodzielnego poradzenia sobie w sytuacji kryzysu, będących ofiarami przemocy w rodzinie, znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, zagrożonych marginalizacją społeczną. Ośrodek realizujemy zadanie własne powiatu.

Pomoc OIK skierowana jest dla osób w kryzysach, a w szczególności: przemoc w rodzinie, żałoba po stracie bliskiej osoby, kryzys małżeński lub związku, kryzys wychowawczy, trauma masowa, trauma po wypadkach komunikacyjnych, kryzys suicydalny, skutki uzależnień, kryzys egzystencjalny, pomoc ofiarom handlu ludźmi, problemy z pokonywaniem barier związanych z niepełnosprawnością, kryzys socjalny, kryzys egzystencjalny, wsparcie psychologiczne dla pracowników służb społecznych, inne zdarzenia prowadzące do wystąpienia kryzysu u danej osoby.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej to placówka otwarta na rozwój i współpracę ze środowiskiem lokalnym. Działania Ośrodka zmierzają do udzielenia wsparcia każdej osobie znajdującej się w sytuacji kryzysowej a w szerszym kręgu oddziaływań kształtować prawdziwe oblicze ludzkiej wolności i odpowiedzialności tak aby każda osoba mogła z odwagą podjąć trud samorealizacji według personalistycznej wizji człowieka zdolnego do bezinteresownego daru z siebie.

W ramach pracy Ośrodka rokrocznie realizowany jest program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy domowej. Prowadzone oddziaływania grupowe i indywidualne skierowane są do osób, które poprzez swoje postawy i zachowania straciły kontrolę nad sobą i samodzielnie nie potrafią odbudować więzi z rodziną. Do udziału w ww. program osoby kierowane są przez gminne zespoły interdyscyplinarne ds. przeciwdziałania przemocy domowej. Kadrę OIK stanowią: kierownik, psycholog, pedagog, pracownik socjalny. Kadra posiada dwóch certyfikowanych realizatorów szkoły dla rodziców i wychowawców rekomendowanych przez Ośrodek Rozwoju Edukacji, którzy zostali wpisani na ogólnopolską listę realizatorów szkoły dla rodziców i wychowawców.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej prowadzi warsztaty umiejętności wychowawczych: „Szkoła dla rodziców i wychowawców” jest programem profilaktyki uniwersalnej ukierunkowanym na przeciwdziałanie zachowaniom problemowym dzieci i młodzieży oraz podnoszenie kompetencji wychowawczych rodziców i nauczycieli. Adresowany jest do osób dorosłych. Odbywa się w 10 cyklach czterogodzinnych zajęć warsztatowych mających na celu budowanie zdrowych i mocnych więzi w rodzinach. w grupach 12-15 osobowych. Szkoła uczy budowania relacji w duchu podmiotowości i dialogu.

Tabela 38. Pomoc hostelowa w Ośrodku Interwencji Kryzysowej, Domu Samotnej Matki, Schronisku dla Bezdomnych Kobiet w Rudniku nad Sanem w latach 2021 - 2023.

Rok	OIK dzieci	OIK dorośli	SdBK dzieci	SdBK kobiety	DSM dzieci	DSM kobiety	Razem
2021	6	2	0	13	5	3	29
2022	1	3	0	11	5	3	23
2023	2	3	0	12	5	3	25

Źródło: Dane własne Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Rudniku nad Sanem

Powiatowy Urząd Pracy w Nisku – jest jednostką organizacyjną powiatu. Realizuje m.in. zadania w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej określone w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Ponadto instytucja ta zajmuje się rehabilitacją zawodową osób niepełnosprawnych ze środków PFRON (w tym: zwrotem kosztów poniesionych przez pracodawcę w związku z przystosowaniem tworzonych lub istniejących stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych stosownie do potrzeb wynikających z ich niepełnosprawności; zwrotem kosztów wyposażenia stanowisk pracy na którym zatrudniona będzie osoba niepełnosprawna; udzieleniem jednorazowego dofinansowania osobom niepełnosprawnym na rozpoczęcie działalności gospodarczej, rolniczej lub wniesienia wkładu do spółdzielni socjalnej).

PUP jako jednostka organizacyjna powiatu wchodząca w skład powiatowej administracji zespolonej wykonuje zadania samorządu powiatu z zakresu polityki rynku pracy określone w obowiązujących przepisach. W celu realizacji zadań PUP współdziała z innymi instytucjami rynku pracy, organami administracji rządowej i samorządowej, z radami rynku pracy, organizacjami pracodawców, poszczególnymi pracodawcami, organizacjami związkowymi, fundacjami i stowarzyszeniami.

W swych działaniach PUP kieruje się dobrem osób bezrobotnych i innych partnerów rynku pracy, dba o jak najlepszą znajomość ich oczekiwań, ustala i stosuje czytelne, jednoznaczne procedury, zapewnia terminową i profesjonalną realizację usług. PUP w sposób ciągły doskonali swoją organizację, stwarza warunki dla podnoszenia kwalifikacji pracowników, zapewnia efektywne działanie przy wykorzystaniu technik informatycznych.

Warsztat Terapii Zajęciowej w Rudniku na Sanem działa przy Caritas Diecezji Sandomierskiej od 2006 roku. Jest to placówka powołana w celu pomocy osobom z niepełnosprawnościami posiadającym umiarkowany lub znaczny stopień niepełnosprawności.

Celem działania WTZ jest szczególnie rehabilitacja zawodowa w celu pozyskiwania i przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia, rehabilitacja społeczna zmierzająca do wszechstronnego rozwoju uczestników, poprawy zaradności osobistej, sprawności psychofizycznej oraz przystosowania i funkcjonowania w życiu społecznym. W placówce na zajęcia uczęszcza 55 uczestników z powiatu niżańskiego.

Warsztat zatrudnia 19 pracowników w składzie: kierownik, psycholog, pracownik socjalny, 11 instruktorów terapii zajęciowej, fizjoterapeuta, pielęgniarka, pomoc kucharza, sprzątaczką i kierowca-konserwator. Pracownicy wspierają uczestników dając możliwość aktywnego funkcjonowania w środowisku lokalnym, kształtują umiejętności niezbędne do adaptacji w grupie. Podopieczni mają możliwość udziału w wydarzeniach lokalnych, jak również wewnętrznych organizowanych przez placówkę.

Uczestnicy podnoszą swoje umiejętności poprzez zajęcia na 11 pracowniach tematycznych: hafciarsko-krawieckiej, teatralno-muzycznej, małej poligrafii, gospodarczo-porządkowej, ogrodniczo-botanicznej, fryzjerskiej z elementami stylizacji, rzemiosł różnych, dekoratorskiej, gospodarstwa domowego, stolarsko-meblarskiej oraz wikliniarsko-drzewnej. Praca na poszczególnych pracowniach realizowana jest w oparciu o Indywidualny Program Rehabilitacji oraz Roczny Plan Pracowni. Uczestnicy w pracowniach wytwarzają wyroby, które są wystawiane na kiermaszach okazjonalnych np. wielkanocnym, bożonarodzeniowym lub przy lokalnych wydarzeniach, z których dochód przeznaczony jest na integrację społeczną naszych podopiecznych.

Poprzez zajęcia na pracowniach tematycznych, uczestnicy nabywają umiejętności przysposabiające do pracy jak również kształtują czynności potrzebne do funkcjonowania w życiu codziennym. Zajęcia te przygotowują osoby z niepełnosprawnościami do podjęcia pracy na otwartym lub półotwartym rynku pracy, w Zakładach Pracy Chronionej, czy Zakładach Aktywności Zawodowej.

W okresie od 2021 do 2023 roku z terapii zajęciowej skorzystało 68 osób z powiatu niżańskiego. W tej grupie większość stanowiły osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności.

Powiat Niżański uczestniczy także w realizacji programu „Zajęcia klubowe w WTZ”. Dzięki czemu Warsztat Terapii Zajęciowej w Rudniku nad Sanem realizuje zajęcia sprzyjające aktywnemu wspomaganie uczestników warsztatu, którzy weszli na rynek pracy oraz osób niepełnosprawnych przed rozpoczęciem procesu rehabilitacji w warsztacie terapii zajęciowej. W roku 2021 w zajęciach uczestniczyło 8 osób, a środki przeznaczone na realizację tego zadania wynosiły 43.200 zł, w roku 2022 w zajęciach uczestniczyło 8 osób, a środki przeznaczone na realizację tego zadania wynosiły 44.6400 zł, natomiast w roku 2023 w zajęciach uczestniczyło 8 osób, a środki przeznaczone na realizację tego zadania wynosiły 49 440 zł.

6. ANALIZA SWOT

Planowanie strategiczne jest skutecznie dzięki prawidłowemu porządkowaniu posiadanych informacji dotyczących danego zagadnienia. Najczęstszą metodą, stosowaną w analizie sytuacji jest analiza SWOT. To narzędzie, dzięki któremu można ocenić i rozpoznać własne słabe i mocne strony (Weaknesses i Strengths), jak również istniejące i potencjalne szanse i zagrożenia (Opportunities i Threats) płynące z zewnątrz.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
➤ Korzystne warunki, w tym zasoby surowcowe dla rozwoju niektórych rodzajów działalności gospodarczej (produkcja wyrobów z drewna i wikliny), przetwórstwo spożywcze (piekarnie, cukiernie,); ➤ Korzystne położenie (węzeł dróg krajowych) warunkujących rozwój sektora usług gastronomicznych i hotelarskich; ➤ Wypracowany system współdziałania Powiatowego Urzędu Pracy (PUP) z partnerami rynku pracy - w szczególności z pracodawcami sektora prywatnego oraz publicznego; ➤ Duży potencjał zasobów ludzkich do wykorzystania na rynku pracy; ➤ Bogata oferta edukacyjna; ➤ Dobrze przygotowana oraz zaangażowana kadra powiatowego urzędu pracy do realizacji zadań; ➤ Wysoka skuteczność pozyskiwania dodatkowych środków na programy przeciwdziałania bezrobociu; ➤ Gotowość części bezrobotnych do zmiany kwalifikacji do potrzeb rynku pracy; ➤ Dobrze rozwinięty sektor usług i handlu; ➤ Ośrodek Interwencji Kryzysowej (OIK) działający całodobowo oraz jego dobra lokalizacja zapewniająca anonimowość; ➤ Wykwalifikowana kadra posiadająca certyfikowanych specjalistów z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz interwencji kryzysowych; ➤ Różnorodny wachlarz świadczonej pomocy: kryzysy małżeńskie, kryzysy wychowawcze, kryzysy suicydalne,	➤ Niski potencjał zatrudnieniowy i ekonomiczny małych i średnich firm; ➤ Mało zróżnicowana działalność gospodarcza na wsi; ➤ Przewaga małych podmiotów gospodarczych nie zatrudniających lub zatrudniających do 9 pracowników; ➤ Niski popyt pracodawców na zatrudnienie spowodowane niedopasowaniem osób bezrobotnych pod względem ich kwalifikacji. ➤ Wolne, niezagospodarowane, duże zasoby siły roboczej – brak motywacji do podjęcia zatrudnienia przez bezrobotnych z uwagi na oferowaną niską płacę przez pracodawców; ➤ Niekorzystna struktura bezrobocia (niskie wykształcenie i kwalifikacje zawodowe, długotrwałe pozostawanie bez pracy); ➤ Brak u części bezrobotnych mobilności zawodowej, umiejętności samodzielnego poszukiwania pracy i aktywności na rynku pracy; ➤ Postępujące zubożenie ludności – m.in. najniższe przeciętne wynagrodzenie w powiecie niżańskim w stosunku do innych powiatów województwa podkarpackiego; ➤ Postępujący proces starzenia społeczeństwa w powiecie niżańskim; ➤ Niewystarczająca obsada etatowa personelu PUP oraz niski poziom

przemoc, kryzysy egzystencjalne, kryzysy sytuacyjne, pomoc ofiarom handlu ludźmi, kryzysy związane ze stratą bliskich osób, możliwość interwencji w miejscu zamieszkania osoby potrzebującej; ➤ Dobra współpraca z instytucjami z terenu powiatu; ➤ Atrakcyjna i na wysokim poziomie oferta edukacyjna dla dzieci młodzieży niepełnosprawnych realizowana przez Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy w Rudniku nad Sanem (SOSW); ➤ Zaangażowana, kompetentna i wykwalifikowana kadra pedagogiczna oraz dobre warunki lokalowe PPP; ➤ Rozwój działalności i bardzo dobra współpraca z instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie Powiatu Niżańskiego i poza nim; ➤ Dobrze funkcjonująca grupa wsparcia dla rodziców podopiecznych SOSW oraz rodzin zastępczych; ➤ Pozyskiwanie środków pozabudżetowych i realizacja projektów unijnych służących rozwijaniu umiejętności szkolnych, kompetencji społecznych, a także zdrowia fizycznego i psychicznego podopiecznych; ➤ Zaangażowanie organu prowadzącego w wspieranie działalności placówek na rzecz podopiecznych i ich rodzin, wzrost nakładów ze strony Powiatu Niżańskiego na remonty i modernizacje obiektów użytkowych i sportowo-rekreacyjnych; ➤ Odpowiednio rozwinięta infrastruktura w tym zaplecze rehabilitacyjne i odpowiednio dostosowane samochody do przewozu osób niepełnosprawnych; ➤ Umożliwienie osobom niepełnosprawnym korzystania z rehabilitacji na różnych jej etapach	płacy; ➤ Słabo rozwinięta współpraca w zakresie wspólnych działań na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym; ➤ Słabo rozwinięty system wsparcia ekonomii społecznej; ➤ Niedostateczna ilość środków finansowych na realizację zadań własnych, w tym superwizji w Ośrodku Interwencji Kryzysowej; ➤ Niskie wynagrodzenia pracowników; ➤ Problemy lokalowe - mała powierzchnia OIK; ➤ Brak poradni lub punktu konsultacyjno- diagnostycznego dla dzieci autystycznych na terenie Powiatu Niżańskiego; ➤ Wzrost liczby klientów PPP ➤ Wydłużony czas oczekiwania na różnego rodzaju terapię ze względu na ograniczone możliwości skorzystania z pomocy specjalistycznej-logopedycznej, psychologicznej, pedagogicznej, terapii integracji sensorycznej, rehabilitacji ruchowej, społecznej; ➤ Brak możliwości opieki i rehabilitacji osób z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim po ukończeniu przez nich 25 roku życia, ze względu na brak podstaw prawnych w tym zakresie i brak rozwiązań systemowych; ➤ Brak dokładnych uregulowań prawnych dot. kierowania uczestnika typowo do Warsztatów Terapii Zajęciowej (WTZ); ➤ Wzrost kosztów utrzymania WTZ przy niezmiennie się dotacji ogólnej; ➤ Brak Zakładu Aktywności
---	--

(Ośrodek Szkolno-Wychowawczy-WTZ-rynek pracy lub Środowiskowy Dom Samopomocy); ➤ Aktywna promocja placówek (strona internetowa, broszury, ulotki, uroczystości); ➤ Realizacja programów finansowanych na rzecz osób niepełnosprawnych; ➤ Integracja z lokalną społecznością; ➤ Rozbudzanie zainteresowań kulturalnych i poznawczych podopiecznych placówek dla osób niepełnosprawnych poprzez uczestnictwo w przeglądach artystycznych, konkursach, zawodach sportowych, spektaklach teatralnych, koncertach itp.); ➤ Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych (motywowanie do kształtowania umiejętności zawodowych, możliwość korzystania z kursów i stażów w zakładach pracy); ➤ Rozwijanie zainteresowań wychowanków placówki opiekuńczo - wychowawczej, prowadzenie zajęć terapeutycznych, wdrażanie programów profilaktycznych, wychowawczych, prowadzenie systematycznej współpracy z rodzicami wychowanków;	Zawodowej i Zakładu Pracy Chronionej w powiecie niżańskim ➤ Mała dostępność lekarzy specjalistów, psychiatrów, długie oczekiwanie na wizytę; ➤ Zbyt niska wiedza w społeczeństwie lokalnym na temat zdrowia psychicznego; ➤ Brak mieszkań treningowych, chronionych do usamodzielniania się osób niepełnosprawnych; ➤ Ograniczona oferta form spędzania czasu wolnego, zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży; ➤ Słaba komunikacja miejska; ➤ Różnorodność zaburzeń u wychowanków (np. FAS, zaburzenia zachowania, trudności emocjonalne, upośledzenie umysłowe różnego stopnia, trauma wczesnodziecięca); ➤ Brak prawnego uregulowania zawodu wychowawcy ➤ w placówkach opiekuńczo-wychowawczych; ➤ Niedostosowanie części obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych.
--	---

SZANSE	ZAGROŻENIA
➤ Położenie powiatu w sąsiedztwie dużego ośrodka miejskiego (Rzeszów, Stalowa Wola); ➤ Utworzenie na terenie powiatu Specjalnych Stref Ekonomicznych z dostępem do szlaków komunikacyjnych; ➤ Rozwój przedsięwzięć z zakresu infrastruktury; ➤ Rozwój instytucji okołobiznesowych	➤ Brak stabilnej polityki finansowania sektora MŚP; ➤ Wysokie koszty pracy ograniczające gotowość pracodawców do zatrudnienia; ➤ Zmienność regulacji prawnych; ➤ Zależność zgłaszanych ofert pracy od wsparcia finansowego z FP; ➤ Niska mobilność zawodowa części

i systemu wsparcia dla MŚP; ➤ Oferta realizacji projektów w ramach środków unijnych POWER i RPO Województwa Podkarpackiego; ➤ Rozwój mobilnego rynku pracy w obrębie UE (system EURES); ➤ Rozwój niepublicznych agencji zatrudnienia; ➤ Nowe usługi i instrumenty wsparcia na rynku pracy zawarte w ustawie o promocji zatrudnienia, zapewniające szerszy dostęp beneficjentów do udziału w aktywizacji zawodowej; ➤ Atrakcyjne obszary dla rozwoju turystyki zwłaszcza agroturystyki; ➤ Kompleksowa i stała pomoc świadczona beneficjentom; ➤ Programy profilaktyczne służące odbudowaniu więzi rodzinnych; ➤ Realizacja „Szkoły dla Rodziców i Wychowawców” podnosząca umiejętności rodzicielskie; ➤ Realizacja programów profilaktycznych przeciwdziałających przemocy w rodzinie; ➤ Rozwój kadry; ➤ Współpraca z wolontariuszami; ➤ Remonty placówek; ➤ Możliwość pozyskania środków zewnętrznych; ➤ Różnorodność oferty placówek ➤ Wzrost świadomości społecznej w zakresie integracji społecznej osób niepełnosprawnych; ➤ Udział w projektach m.in.: unijnych, ministerialnych, z Funduszy, konkursach i zadaniach zleconych w ramach polityki społecznej;	bezrobotnych i utrwalanie się postaw roszczeniowych; ➤ Osłabiona zdolność PUP do realizacji programów rynku pracy oraz działań marketingowych i promocyjnych jako skutek niskiej obsady kadrowej i ograniczonych środków budżetowych; ➤ niespójność przepisów prawa; ➤ Ukrywanie zjawiska przemocy domowej ➤ i stereotypizacja zjawiska przemocy; ➤ Brak chęci przez beneficjentów do wyjścia z trudnej sytuacji; ➤ Wykluczenie osób niepełnosprawnych z życia społecznego poprzez ograniczenie im dostępu do edukacji i rehabilitacji; ➤ Często zmieniające się przepisy prawa i konieczność odnoszenia się do wielu aktów prawnych w danej dziedzinie, różna interpretacja jednego przepisu prawa; ➤ Brak perspektyw zatrudnienia osób niepełnosprawnych ze względu na wysoki poziom bezrobocia, brak zakładów pracy chronionej, brak zapotrzebowania na pracownika z orzeczeniem; ➤ Wzrost liczby dzieci z niepełnosprawnościami ➤ Wypalenie zawodowe kadry placówek pomocowych; ➤ Brak możliwości zatrudnienia uczestników WTZ w Zakładach Pracy Chronionej, czy Zakładach Aktywności Zawodowej na terenie powiatu niżańskiego; ➤ Biurokracja i zawile procedury administracyjne; ➤ Zmiany systemowe i prawne dot. zatrudniania, finansowania,
---	---

➤ Poszerzenie bazy edukacyjno-terapeutyczno- rehabilitacyjnej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych; ➤ Ścisła współpraca pomiędzy instytucjami odpowiedzialnymi za losy dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, prowadzenie kampanii społecznych i informacyjnych, podejmowanie działań zmierzających do określania i skuteczniania rozwiązań prawnych i systemowych sytuacji osób dorosłych niepełnosprawnych; ➤ Organizowanie imprez sportowych i kulturalno- oświatowych służących integracji społecznej osób niepełnosprawnych ze środowiskiem; ➤ Szansa poprawy sprawności fizycznej i ruchowej uczestników WTZ, ŚDS; ➤ Możliwość dowozu uczestników z całego powiatu niżańskiego w tym tych, bez możliwości samodzielnego dojazdu do placówki; ➤ Profesjonalnie prowadzona terapia zawodowa, społeczna, psychologiczna, opieka socjalna i rehabilitacja; ➤ Szansa na płynny cykl edukacji i terapii osoby niepełnosprawnej od dzieciństwa do dorosłości; ➤ Wzrost poziomu integracji ze społecznością lokalną; ➤ Możliwość zaprezentowania umiejętności uczestników i dokonań zawodowych terapeutów poprzez uczestnictwo w przeglądach artystycznych, konkursach, zawodach sportowych, spektaklach teatralnych, koncertach itp.; ➤ Możliwość podjęcia aktywności zawodowej i pozyskania własnych środków finansowych poprzez rozbudzanie umiejętności zawodowych, możliwość korzystania z kursów i stażów	dotowania działalności na rzecz osób niepełnosprawnych; ➤ Ograniczenie nakładów finansowych na realizację zadań związanych z dostosowaniem infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych.
---	---

w zakładach pracy; ➤ Zwiększenie liczby miejsc pobytu uczestników w ŚDS; ➤ Rozwój wolontariatu; ➤ Wejście we współpracę z organizacjami pozarządowymi; ➤ Pozyskiwanie zewnętrznych dofinansowań na szkolenia i kształcenie kadry; ➤ Możliwość pozyskania środków z funduszy europejskich i innych;	
---	--

7. MISJA I CELE STRATEGII

Przedstawienie głównego zadania strategii, jakie zostaje nałożone na samorząd terytorialny, jest rezultatem przedstawionych w dokumencie informacji i analiz. Misją strategii rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie Niżańskim jest nieustanne udoskonalanie systemu wsparcia osób potrzebujących i społecznie wykluczonych, uwzględniającego różnorodne formy pomocy. To z wizji strategii konkretyzuje się jej najważniejsze cele, których prawidłowe rozeznanie korzystnie wpłynie na funkcjonowanie lokalnego społeczeństwa i pozwoli ograniczyć lub wyeliminować zarówno negatywne przyczyny, jaki i skutki występujących problemów społecznych.

Cel strategiczny – Kompleksowy system wsparcia rodziny, osób niepełnosprawnych

Przemiany społeczno-gospodarcze jakie zachodzą w ostatnich latach w naszym kraju nie pozostały bez wpływu na sytuację rodzin zamieszkałych na terenie Powiatu Niżańskiego. Duże zagrożenie dla rodzin stanowi dziś znaczne bezrobocie i ubożenia społeczeństwa, co z kolei powoduje masową migrację zarobkową, szczególnie osób młodych. W efekcie następuje rozpad rodziny, spadek autorytetów i wartości moralnych, a tym samym wzrost liczby rodzin niewydolnych wychowawczo. Ponadto, na funkcjonowanie rodziny wpływają również inne negatywne zjawiska, tj. starzejące się społeczeństwo, przemoc domowa, bezradność rodziców wobec problemów dzieci związanych z uzależnieniami, które stają się coraz bardziej powszechne. Z danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nisku wynika, iż na terenie naszego powiatu wśród świadczeniobiorców najczęściej korzystających ze świadczeń pomocy społecznej są klienci mający problemy głównie na tle: rodzinnym, bezrobocia, ubóstwa, choroby i niepełnosprawności. Dlatego też instytucja rodziny jako podstawowa komórka społeczeństwa powinna być pod szczególną opieką każdej władzy. W praktyce oznacza to wyzwanie dla samorządów powiatowych i gminnych w zakresie rozwiązywania problemów i zagrożeń

społecznych. Konieczność realizacji zadań postawionych przed pomocą społeczną na poziomie lokalnym, rodziny i jednostki, a także konieczność wypracowania nowych form pomocy, obliguje powiat do opracowania założeń polityki społecznej w taki sposób, aby minimalizować negatywne skutki zachodzących przemian społeczno-gospodarczych.

Cel strategiczny – Zintensyfikowanie współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami pozarządowymi realizującymi zadania z zakresu pomocy społecznej

Na terenie Powiatu Niżańskiego występuje współpraca odpowiednich instytucji i podmiotów trzeciego sektora w rozwiązywaniu problemów społecznych. Układ i charakter danej współpracy ma różnoraki i szeroki wymiar. Jednakże obecne są sfery w których formy współpracy są niewystarczające, a konieczność działania w celu rozwiązania danego problemu jest wówczas mocno ograniczona. Dlatego budowanie wspólnych płaszczyzn wzajemnego partnerstwa zarówno pomiędzy instytucjami z terenu Powiatu Niżańskiego a innymi jednostkami samorządu terytorialnego, a także z organizacjami pozarządowymi, musi przyjmować wyraźny wymiar.

Cel strategiczny – Rozwój zasobów pomocy społecznej

Zmieniająca się bardzo dynamicznie rzeczywistość stawia nowe wyzwania także w obszarze pomocy społecznej. Dotychczasowe modele funkcjonowania muszą spełniać nowe wymagania - odpowiednie do problemów społecznych pojawiających się w danym okresie. Zapewnienie osobom potrzebującym odpowiedniej pomocy i wsparcia jest możliwe dzięki dobrej ofercie świadczonych usług. Należy przez to rozumieć zarówno profesjonalny i odpowiednio dobrany zespół pracowników, nowoczesne i skuteczne metody pracy, jak i infrastrukturę umożliwiającą prawidłową realizację konkretnych zadań.

8. KIERUNKI ROZWOJU POMOCY SPOŁECZNEJ W DZIEDZINACH REALIZOWANYCH PRZEZ POWIAT NIŻAŃSKI

Kierunek rozwojowy – Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców, poprzez rozwój pieczy zastępczej, zwłaszcza jej rodzinnych form

Od stycznia 2012 r. wspieranie rodziny naturalnej oraz organizacja pieczy zastępczej spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego i organach administracji rządowej. W przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców, pieczę zastępczą organizuje powiat. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje głównie z takich powodów jak: niezaradność rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, macierzyństwo małoletnich, sieroctwo, choroby psychiczne i somatyczne, ubóstwo, alkoholizm. Piecza zastępcza może być sprawowana w formie rodzinnej i instytucjonalnej. Nadrzędnym celem

pieczy zastępczej jest praca z rodziną, która powinna umożliwić powrót dziecka do rodziny, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym. Istotnym jest, aby rodziny zastępcze były objęte wsparciem wykwalifikowanych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, których odpowiednia praca pozwoli zapewnić dzieciom najwyższy poziom opieki. Zatrudnienie adekwatnej do potrzeb liczby koordynatorów zwiększy bezpośredni nadzór nad rodzinami zastępczymi, a także przyczyni się do zapewnienia bezpieczeństwa dzieciom w nich przebywającym. Priorytetem powinno być pozyskiwanie i szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej i rodziny zastępczej niezawodowej, gdyż to właśnie te formy pieczy zastępczej sprawdzają się najlepiej, zapewniając dzieciom naturalne środowisko do wychowania. Inną, dotychczas nieobecną w Powiecie Nizańskim formą rodzinnej pieczy zastępczej jest rodzinny dom dziecka (RDD). Utworzenie tego typu placówki pozwoliłoby na zapewnienie opieki dla od 4 do 8 wychowanków (często z rodzin wielodzietnych), w szczególnych przypadkach liczba ta może ulec zwiększeniu. Rodzinne formy pieczy zastępczej powinny zostać objęte mocniejszym wsparciem. Dotyczy to zarówno zwiększenia nakładów finansowych (przyznawania świadczeń fakultatywnych: m.in. jednorazowych związanych potrzebami przyjmowanych dzieci, zdarzeń losowych, dofinansowań do wypoczynku), jak i poszerzenia oferty poradnictwa czy też tworzenia grup wsparcia. Ponadto rodziny zastępcze niezawodowe i zawodowe powinny podnosić swoje kwalifikacje poprzez udział w szkoleniach organizowanych dla nich przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Jednocześnie powiat powinien wspierać rozwój istniejącej placówki całodobowej zajmującej się opieką na dzieckiem – tj. Domem Dziecka w Rudniku nad Sanem. Należy także pamiętać o inwestycjach w funkcjonujące już obiekty, w tym likwidację występujących barier architektonicznych. Dla pełnoletnich wychowanków, którzy rozpoczęli proces usamodzielniania się i opuszczają pieczę zastępczą powiat powinien zabezpieczyć wsparcie w postaci mieszkań usamodzielnienia czy też mieszkań chronionych. W mieszkaniach tych, osoby tam przebywające, byłyby przygotowywane pod opieką specjalistów do prowadzenia samodzielnego życia lub zastępowałyby pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Tym samym mieszkania chronione stwarzałyby osobie usamodzielnianej warunki do samodzielnego funkcjonowania w środowisku i integracji ze społecznością lokalną.

Kierunek rozwojowy – Rozwijanie systemu wsparcia i aktywizacji osób niepełnosprawnych

Jednym z podstawowych zadań gminy i powiatu jest zapewnienie wsparcia osobom, które z uwagi na niepełnosprawność czy też chorobę nie są w stanie samodzielnie funkcjonować. Dlatego też osoby i rodziny, w których znajdują się takie osoby powinny mieć zagwarantowany dostęp do świadczeń z pomocy społecznej w postaci: świadczeń pieniężnych, pomocy środowiskowej, w tym szczególnie usług specjalistycznych. Pomimo, iż na terenie Powiatu Nizańskiego rozwinięta jest

odpowiednia infrastruktura placówek pomocy społecznej (powiatowe centrum pomocy rodzinie, ośrodki pomocy społecznej, dom dziecka) oraz funkcjonują ośrodki wsparcia dziennego działające na rzecz osób niepełnosprawnych (warsztat terapii zajęciowej, środowiskowy dom samopomocy), to zakres świadczonej pomocy w dalszym ciągu jest niewystarczający. Potwierdzają to dane oparte na diagnozie sporządzonej na potrzeby niniejszej strategii przez PCPR w Nisku, z których wynika, iż wśród klientów pomocy społecznej dużą grupę stanowią osoby niepełnosprawne. Na terenie naszego powiatu powinno być priorytetem dla lokalnych władz samorządowych, zarówno w gminach gdzie nie ma śds-u jak i powiatowych tworzenie kolejnych środowiskowych domów samopomocy. Placówki te zapewniałyby m.in. łatwiejszy dostęp do rehabilitacji oraz specjalistycznej pomocy i terapii, a przy tym zaspokoiłyby ich potrzeby bytowe, terapię zajęciową, świadczenia opiekuńcze. Ważnym jest, aby osoby niepełnosprawne z terenu Powiatu Niżańskiego miały wiedzę dotyczącą swoich praw i uprawnień, dlatego cykliczne opracowywanie i wydawanie lokalnego informatora skierowanego do osób niepełnosprawnych pozwoli na rozpowszechnienie tak ważnych dla tego środowiska informacji.

Faktyczna realizacja przez powiat zadań z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, obrazuje jak duże są potrzeby mieszkańców w tym zakresie. Dlatego odpowiednia alokacja środków finansowych PFRON otrzymywanych na ten cel pozwoli czynnie wspomagać potrzebujących. Nowa perspektywa finansowa UE w ramach obszaru „Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020” w swoich założeniach przewiduje działania także na rzecz osób społecznie wykluczonych (w tym niepełnosprawnych). Koniecznym będzie również kontynuowanie udziału samorządu powiatowego w programie celowym PFRON pn. „Aktywny samorząd”, którego celem jest wyeliminowanie lub zmniejszanie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów programu w życiu społecznym, zawodowym i dostępie do edukacji. Samorząd powiatowy systematycznie likwiduje bariery architektoniczne w budynkach użyteczności publicznej ułatwiając niepełnosprawnym mieszkańcom powiatu swobodę ruchu i możliwość bezproblemowego przemieszczania się. Kolejne inwestycje dotyczące tego typu problemów, w niektórych przypadkach mogą być dofinansowane ze środków PFRON w ramach „Programu wyrównywania różnic między regionami III”. Na podstawie art. 44b ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych powołana została Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych. Podmiot ten ma charakter opiniodawczo-doradczy, swoimi działaniami inspirowa różne przedsięwzięcia integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych oraz dba o interes tej grupy społecznej. Korzystając z dużej wiedzy i doświadczenia członków rady, należy w kolejnych latach rozwijać działania lokalnych instytucji na rzecz osób niepełnosprawnych m.in. poprzez organizowanie różnego rodzaju spotkań, imprez integracyjnych, kiermaszów czy wystaw twórczości tworzonej przez niepełnosprawnych. Należy także pamiętać o kształtowaniu wśród lokalnej

społeczności szacunku i prawidłowego podejścia wobec osób niepełnosprawnych – m.in. poprzez akcje informacyjne w szkołach, lokalnych mediach oraz w internecie.

Kierunek rozwojowy – Tworzenie systemów partnerstwa w ramach realizowanych zadań dotyczących problemów społecznych

Wzajemna współpraca zarówno pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego, jak i w relacjach samorząd – trzeci sektor, pozwala na poszerzenie oferty pomocy kierowanej do osób potrzebujących. Przykładów konkretnych współdziałań w obszarze pomocy społecznej na terenie powiatu jest wiele. Jednym z nich jest prowadzenie przez Caritas Diecezji Sandomierskiej Warsztatu Terapii Zajęciowej i Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Rudniku nad Sanem, czy przez Zgromadzenie Sióstr Pallotynek z Warszawy – Domu Dziecka w Rudniku nad Sanem. Pozyskiwanie nowych partnerów do współpracy na polu pomocy społecznej i rozwój na terenie powiatu sektora ekonomii społecznej mógłby być krokiem do spadku bezrobocia wśród osób społecznie wykluczonych. Współpraca z innymi podmiotami w procesie tworzenia elementów gospodarki społecznej ukierunkowanej na potrzeby wykluczonych mieszkańców powiatu, pozwoliłaby odwrócić negatywny trend w ich postrzeganiu i funkcjonowaniu. Wartym uwagi jest fakt, iż zlecanie organizacjom pozarządowym w trybie konkursowym realizacji określonych działań, prowadzi do prawidłowego wykonania powierzonych zadań czy rozwoju III sektora – tak ważnego w dzisiejszych czasach.

Kierunek rozwojowy – Podniesienie poziomu usług świadczonych w obszarze polityki społecznej

Wysoki poziom świadczonych usług odgrywa niebagatelną rolę w efektywności wykonywanej pracy. Nieustanny rozwój kadry pomocy społecznej i jej dostosowywanie się do nowej rzeczywistości pozwala na umiejętne udzielenie pomocy potrzebującym osobom i rodzinom. Problemy z jakimi spotykają się pracownicy pomocy społecznej mają charakter wieloaspektowy. Dlatego stałe podnoszenie kwalifikacji poprzez udział w specjalistycznych kursach, konferencjach i szkoleniach powinien być celem priorytetowym w rozwoju zasobów pomocy społecznej powiatu. Aby móc skutecznie realizować nakładane na jednostki pomocy społecznej zadania, koniecznym jest posiadanie, odpowiedniej do potrzeb kadry pracowniczej. Nadmierne przeciążenie powoduje, iż pracownik jest w swojej pracy nieefektywny, co w konsekwencji może doprowadzić do tzw. wypalenia zawodowego. Bardzo istotnym elementem dobrze funkcjonującego systemu pomocy społecznej jest prężnie działająca instytucja wolontariatu. To dzięki dobrowolnej i bezpłatnej pracy wielu osób, można rozwijać pomoc dla osób potrzebujących (głównie dzieci i starszych). Dlatego ważne jest, aby promować ideę wolontariatu i podejmować się różnorodnych pomysłów na jego rozwój (zwłaszcza wśród lokalnej młodzieży).

9. SPOSÓB I WSKAŹNIKI REALIZACJI STRATEGII

Lp.	Kierunki rozwojowe	Sposób realizacji	Wskaźniki realizacji	Źródło finansowania
1.	Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców, poprzez rozwój pieczy zastępczej, zwłaszcza jego rodzinnych form	Rozwój pieczy zastępczej poprzez: przeprowadzenie kampanii dot. rodzicielstwa zastępczego, szkolenia kandydatów na rodziny zastępcze, tworzenie grup wsparcia, szkolenia istniejących rodzin zastępczych, zwiększenie zatrudnienia koordynatorów rodzin zastępczych.	- liczba rodzin zastępczych; - liczba rodzinnych domów dziecka; - liczba dzieci w rodzinnych formach pieczy zastępczej; - liczba przeszkolonych rodzin zastępczych; - liczba zatrudnionych koordynatorów;	budżet powiatu; budżet państwa; Fundusze Unii Europejskiej;
		Utrzymanie odpowiedniego poziomu nakładów finansowych na instytucjonalną pieczę zastępczą, standaryzacja placówki.	- liczba wychowanków w domu dziecka;	budżet powiatu; budżet państwa, Fundusze Unii Europejskiej;
		Utworzenie mieszkania chronionego dla pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej.	- liczba usamodzielnionych pełnoletnich wychowanków korzystających z mieszkań chronionych;	budżet powiatu; budżet państwa; Fundusze Unii Europejskiej;

2.	Rozwijanie systemu wsparcia i aktywizacji osób niepełnosprawnych	Pozyskanie środków na utworzenie samodzielnie lub w partnerstwie środowiskowych domów samopomocy.	- liczba osób uczęszczających do Środowiskowego Domu Samopomocy;	budżet powiatu; budżety gmin; dotacje i programy MRPiPS; Fundusze Unii Europejskiej
		Zwiększenie nakładów na zadania z zakresu rehabilitacji. Zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.	- liczba osób niepełnosprawnych uzyskujących dofinansowanie ze środków PFRON;	środki PFRON
		Powstanie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego.	- liczba powstałych wypożyczalni;	budżet powiatu; Fundusze Unii Europejskiej
		Działania informacyjne na rzecz osób niepełnosprawnych.	- liczba osób korzystających ze wsparcia PCPR;	budżet PCPR
3.	Zapewnienie specjalistycznego wsparcia: w tym ofiarom przemocy domowej, osobom wykluczonym	Zapewnienie mieszkańcom pomocy w ramach interwencji kryzysowej.	- liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia;	budżet powiatu
		Zapewnienie specjalistycznego poradnictwa dla osób potrzebujących (zwłaszcza ofiar przemocy).	- liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia;	budżet powiatu; środki MRPiPS
4.	Tworzenie systemów partnerstwa w ramach realizowanych zadań dotyczących problemów społecznych	Utworzenie podmiotów ekonomii społecznej.	- liczba podmiotów ekonomii społecznej funkcjonujących	budżet powiatu; Fundusze Unii Europejskiej
5.	Podniesienie poziomu usług świadczonych w obszarze polityki społecznej	Podnoszenie kwalifikacji kadr pomocy społecznej.	- liczba pracowników pomocy społecznej uczestniczących w szkoleniach/ kursach/ studiach;	budżet powiatu; budżet gminy; dotacje MRPiPS; budżet państwa; Fundusze Unii Europejskiej
		Zapewnienie odpowiednich warunków pracy dla instytucji pomocy społecznej w powiecie.	- liczba jednostek pomocy społecznej w powiecie;	budżet powiatu

6.	Zwiększenie aktywności zawodowej oraz zatrudnialności mieszkańców powiatu nizkańskiego	Wspieranie zatrudnienia bezrobotnych poprzez usługi i instrumenty rynku pracy wspierające zatrudnienie poprzez pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe wsparte subsydiowaniem zatrudnienia oraz działania z zakresu promocji zatrudnienia.	- liczba bezrobotnych zatrudnionych w ramach subsydiowanego zatrudnienia; - liczba osób bezrobotnych objętych pośrednictwem pracy i poradnictwem zawodowym; - wskaźnik efektywności zatrudnieniowej i kosztowej poszczególnych instrumentów; - udział w wydarzeniach na rzecz promocji zatrudnienia (targi, dni otwarte, giełdy i inne działania marketingowe);	Fundusz Pracy; Fundusze Unii Europejskiej; budżet państwa;
		Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości oraz powstawania nowych miejsc pracy.	- liczba udzielonych dotacji na podjęcie działalności gospodarczej dla bezrobotnych ; - liczba miejsc pracy dla bezrobotnych i poszukujących pracy w tym niepełnosprawnych, utworzonych w ramach doposażeń miejsc pracy; - wskaźnik efektywności kosztowej	Fundusz Pracy; Fundusze Unii Europejskiej; budżet państwa;

			i zatrudnieniowej;	
		Działania na rzecz wzrostu kompetencji i dostosowania kwalifikacji do potrzeb rynku pracy poprzez realizację szkoleń, staży przygotowania zawodowego, dofinansowaniem studiów podyplomowych oraz szkoleń pracowników w ramach Krajowego Funduszu Szkoleniowego.	- ilość bezrobotnych objętych szkoleniami; - ilość bezrobotnych objętych stażami, przygotowaniem zawodowym oraz finansowaniem studiów podyplomowych; - wskaźnik efektywności zatrudnieniowej i kosztowej; - ilość pracowników objętych finansowaniem KFS;	Fundusz Pracy; Fundusze Unii Europejskiej; budżet państwa;
		Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu bezrobotnych poprzez rozwój współpracy z OPS-ami oraz partnerami rynku pracy działającymi na rzecz osób oddalonych od rynku pracy poprzez realizację wspólnych porozumień i programów np. PAI, programów specjalnych, programów wspierających działania na rzecz ekonomii społecznej.	- ilość programów i projektów z zakresu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu; - ilość bezrobotnych objętych programami; - ilość działań na rzecz rozwoju ekonomii społecznej;	Fundusz Pracy; Fundusze Unii Europejskiej; budżet państwa;
7.	Poprawa warunków obsługi osób niepełnosprawnych	Likwidacja barier architektonicznych – budowa podjazdu/ windy.	- ilość zrealizowanych inwestycji;	budżet powiatu; PFRON;

8.	Rehabilitacja zawodowa niepełnosprawnych mieszkańców powiatu nizkańskiego	Wspieranie zatrudnienia osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu poprzez pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe wsparte subsydiowanym zatrudnieniem.	- ilość osób poszukujących pracy niepełnosprawnych objętych subsydiowanym zatrudnieniem; - wskaźnik efektywności zatrudnieniowej i kosztowej subsydiowanego zatrudnienia;	PFRON; Fundusze Unii Europejskiej; budżet państwa;
		Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości osób niepełnosprawnych i powstawania nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.	- ilość niepełnosprawnych, którzy podjęli działalność gospodarczą; - ilość osób niepełnosprawnych zatrudnionych na wyposażonych stanowiskach pracy; - wskaźnik efektywności zatrudnieniowej i kosztowej;	PFRON; Fundusze Unii Europejskiej; budżet państwa;
		Dostosowanie kwalifikacji osób niepełnosprawnych do potrzeb rynku pracy poprzez szkolenia , staże, przygotowanie zawodowe, studia podyplomowe.	- ilość przeszkolonych niepełnosprawnych; - ilość niepełnosprawnych uczestniczących w stażach przygotowaniu zawodowym i studiach podyplomowych;	PFRON; Fundusze Unii Europejskiej; budżet państwa;

9.	Wyeeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów programu w życiu społecznym i zawodowym i w dostępie do edukacji poprzez realizację programu „Aktywny Samorząd”	Likwidacja barier w urzędach, placówkach edukacyjnych lub środowiskowych domach samopomocy w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania.	- liczba dostosowanych budynków użyteczności publicznej;	PFRON; budżet powiatu; budżety gmin;
		Tworzenie spółdzielni socjalnych osób prawnych.	- liczba utworzonych spółdzielni socjalnych;	PFRON; budżet państwa; Fundusze Unii Europejskiej;
		Likwidacja barier transportowych.	- liczba zlikwidowanych barier transportowych;	PFRON;
		Dofinansowanie wymaganego wkładu własnego w projektach dotyczących aktywizacji i/lub integracji osób niepełnosprawnych.	- liczba dofinansowań;	PFRON;
		Tworzenie warsztatów terapii zajęciowej.	- liczba utworzonych WTZ;	PFRON; budżet powiatu;

		Skierowanie do powiatów poza algorytmem dodatkowych środków na finansowanie zadań ustawowych dotyczących rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych poprzez realizację Programu wyrównywania różnic między regionami III.	- kwota dodatkowych środków;	PFRON; budżet powiatu;
--	--	---	------------------------------	---------------------------

10. Monitoring i ewaluacja strategii

Długofalowy dokument strategiczny, tworzony w perspektywie kilku lat, musi podlegać cyklicznym ocenom i weryfikacjom. Monitoring pozwala uwidocznic, jaka jest skuteczność realizacji celów zaplanowanych w ramach strategii, a także zwiększyć efektywność podejmowanych w tym kierunku działań. Jest to zadanie istotne z uwagi na zmieniające się warunki społeczne, ekonomiczne oraz normy prawne.

Dokonywana co dwa lata przez powołany zespół ocena stopnia realizacji celów strategii pozwoli na sprawne i szybkie wdrażanie ewentualnych zmian kierunków aktywności tak, aby skuteczność podejmowanych działań była jak najwyższa.

11. Zakończenie

„Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Niżańskiego na lata 2025 - 2030” jest odpowiedzią na występujące w tym regionie różnorodne komplikacje i trudności mieszkańców. Spektrum tych problemów jest szerokie tak bardzo, jak zróżnicowane jest nasze lokalne społeczeństwo. Należy mieć na uwadze, iż nawet najdoskonalsza i najlepiej przygotowana strategia podejmująca się rozwiązywania problemów społecznych nie doprowadzi do ich całkowitego wyeliminowania. Niwelowanie i ograniczanie wszelkich społecznych nieprawidłowości powinno być wartością nadrzędną w działaniach każdej jednostki samorządu terytorialnego. Funkcjonujący w Polsce trójstopniowy podział terytorialny państwa, a także występująca zasada subsydiarności w pewien sposób określa jakie zadania (także w odniesieniu do problemów społecznych) może realizować dany samorząd. Istotne jest aby jednostka samorządu terytorialnego realizowała tylko te zadania, które jest w stanie skutecznie wykonać. Dlatego na szczeblu powiatu problemy dotyczące np. bezdomności, długotrwałej choroby czy też ubóstwa mogą nie znaleźć odpowiednich instrumentów do ich rozstrzygnięcia. Aczkolwiek trzeba pamiętać, iż skuteczne rozwiązywanie jednego problemu może powodować ich całkowitą eliminację z życia każdego człowieka.